

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra sociální patologie a sociologie

**Migrace cizinců se zaměřením na problematiku
zaměstnanosti v České republice**

Bakalářská práce

Autor: Zuzana Šarounová
Studijní program: B 7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor: Sociální komunikace v neziskovém sektoru
Vedoucí práce: Ing. Eva Šimková, Ph.D.

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Zuzana Šarounová**
Osobní číslo: **P12666**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální komunikace v neziskovém sektoru**
Název tématu: **Migrace cizinců se zaměřením na problematiku
zaměstnanosti v České republice**
Zadávající katedra: **Katedra sociální patologie a sociologie**

Zásady pro vypracování:

Bakalářská práce mapuje problematiku migrace cizinců ve vztahu k uplatnitelnosti na trhu práce v České republice. Práce objasňuje základní pojmy migrace a pracovní migrace, zákonné normy, státní orgány zabývající se touto problematikou, příčiny a důsledky pracovní migrace. Práce se zabývá důvody pobytů cizinců na území České republiky, podmínkami při získávání povolení k pobytu za účelem výkonu práce. Práce dále zjišťuje nejčastěji migrující národnosti do ČR za účelem práce. Výzkumné šetření je realizováno formou dotazníků s cizinci.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce:

Seznam odborné literatury:

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Eva Šimková, Ph.D.**
Katedra sociální patologie a sociologie

Oponent bakalářské práce: **PhDr. Jiří Kučírek, Ph.D.**

Datum zadání bakalářské práce: **7. 2. 2014**

Termín odevzdání bakalářské práce: **22.4.2015**

L.S.

doc. PhDr. Pavel Vacek, Ph.D.
děkan

PhDr. Václav Bělík, Ph.D.
vedoucí katedry

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala pod vedením vedoucí bakalářské práce samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 20. 4. 2015

.....
Zuzana Šarounová

Poděkování

Na tomto místě bych velmi ráda poděkovala Ing. Evě Šimkové, Ph.D., za odborné vedení mé práce a přínosné rady. Zároveň bych ráda poděkovala své rodině za trpělivost a podporu po celou dobu studia.

Anotace

ŠAROUNOVÁ, Zuzana *Migrace cizinců se zaměřením na problematiku zaměstnanosti v České republice*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2015. 61 s. Bakalářská práce.

Bakalářská práce je zaměřena na problematiku migrace cizinců ve vztahu k uplatnitelnosti na trhu práce v České republice. Práce je rozdělena do dvou hlavních částí. Na část teoretickou a část praktickou (empirickou). Teoretická část seznamuje s institucemi, zabývajícími se činností a problematikou migrační politiky. Dále práce zmiňuje, základní legislativní normy, které se týkají migrační politiky. Objasňuje pojmy migrace, pracovní migrace a její příčiny a důsledky. Zabývá se rozdělením cizinců, problematikou vstupu a pobytu cizinců na území České republiky dle platné legislativy. Práce také uvádí podmínky, které musí migrant splnit při získávání povolení k pobytu za účelem práce. Zároveň je v teoretické části uveden pomoci grafu vývoj počtu cizinců s platným živnostenským oprávněním a cizinců evidovaných na úřadech práce v letech 1997 – 2013.

V empirické části bakalářské práce je formou dotazníkového šetření zmapována uplatnitelnost cizinců na trhu práce v České republice.

Klíčová slova:

cizinci, migrace, pobyt, migrační politika, trh práce

Annotation

ŠAROUNOVÁ, Zuzana Migration of foreigners with a focus on employment in the Czech Republic. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2015. 61 pages. Bachelor thesis

Bachelor thesis is focused on the migration of foreigners in relation to employability in the labour market in the Czech Republic. The work is divided into two main parts, on the theoretical and the practical (empirical). The theoretical part introduces the institutions engaged in activities and issues of migration policy. The work also mentions the basic legislative norms relating to migration policy. It explains the concepts of migration, labour migration and its causes and consequences. It deals with the distribution of foreigners, the issue of entry and residence of foreigners in the Czech Republic under applicable legislation. The work also indicates conditions that must be met by the migrant obtaining a residence permit in order to work. In the theoretical part is also mentioned by the graph the development of the number of foreigners with valid trade license and foreigners registered at labour offices in 1997 – 2013.

In the empirical part of the thesis is mapped via survey the applicability of foreigners in the labour market in the Czech Republic.

Keywords: foreigners, migration, residence, migration policy, labour market

Obsah

Úvod.....	9
1 Instituce zabývající se činností a problematikou migrační politiky.....	11
1.1 Státní instituce.....	11
1.2 Neziskový sektor.....	13
1.3 Základní legislativní rámec pobytu cizinců na území České republiky	14
2 Vstup a pobyt cizinců na území ČR.....	17
2.1 Vstup cizinců na území ČR	17
2.2 Kategorie cizinců a pobytů na území ČR	18
2.3 Občané EU.....	18
2.3.1 Potvrzení k přechodnému pobytu	18
2.4 Rodinný příslušník občana EU	19
2.4.1 Krátkodobý pobyt	19
2.4.2 Přechodný pobyt.....	19
2.4.3 Trvalý pobyt pro občany EU a jejich rodinné příslušníky.....	20
2.5 Občané třetích zemí	20
2.5.1 Krátkodobý pobyt.....	20
2.5.2 Dlouhodobé vízum a povolení k dlouhodobému pobytu.....	22
Dlouhodobé vízum nad 90 dnů.....	22
Dlouhodobý pobyt	22
2.5.3 Trvalý pobyt pro občany třetích zemí.....	23
3 Migrace.....	24
3.1 Důvody migrace.....	24
3.2 Migrace neekonomická.....	25
3.3 Migrace ekonomická.....	25
3.3.1 Dopady ekonomické migrace	26
4 Cizinci na trhu práce.....	28
4.1 Zaměstnávání	28
4.1.1 Zaměstnanecská karta	29
4.1.2 Modrá karta.....	30

4.2 Cizinci v postavení registrovaných podnikatelů	30
5 Praktická část - výzkumné šetření	34
5.1 Výzkumný problém	34
5.2 Stanovení hypotéz.....	34
5.3 Metoda výzkumného šetření a výzkumný nástroj	36
5.4 Charakteristika výzkumného souboru	36
5.5 Analýza a interpretace výsledků výzkumu	39
5.6 Shrnující kapitola.....	50
Závěr.....	52
Seznam použité literatury.....	55
Seznam příloh	61

Seznam použitých zkratek:

ČR – Česká republika

EU – Evropská unie

EHP – Evropský hospodářský prostor

MPO – Ministerstvo průmyslu a obchodu

MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí

MVČR – Ministerstvo vnitra České republiky

MZV ČR – Ministerstvo zahraničních věcí České republiky

NNO – Nestátní neziskové organizace

OAMP MV ČR – Odbor azylové a migrační politiky

Občané EU – Občané Evropské unie, EHP a Švýcarska

Rodinní příslušníci občana EU – Rodinní příslušníci občanů EU, EHP a Švýcarska

Úvod:

Migrace se v globalizovaném světě stává běžnou záležitostí. Proces migrace a integrace není v žádném případě pouze jednosměrný proces, ale vždy záleží na vzájemné toleranci a ochotě obou stran. Pro migranty je velmi důležité jak je přijme majoritní společnost, do které vstupují. Mezi nejčastější důvody, proč se lidé rozhodnou opustit svou zemi, stále patří jejich ekonomická situace. Lidé opouštějí své domovy a věří, že pobyt v jiné zemi jim přinese nové možnosti i zkušenosti. Vstupem České republiky do Evropské unie a také do schengenského prostoru došlo v oblasti migrace k významným změnám. Zjednodušený přechod státních hranic přinesl více pracovních příležitostí, jak pro cizince, tak pro české občany a s tím i případné přesídlení celých rodin, změnu kulturních norem, ekonomického systému rodin, ale i společnosti a mnohdy i ztrátu společenského postavení konkrétního člověka. Zahraniční pracovníci nemají na českém trhu práce jednoduché postavení. Musí zde překonávat mnoho překážek, ať se již jedná o zákonné normy, kulturní odlišnosti, jazykovou bariéru či neznalost českého prostředí.

Problematika migrační a integrační politiky je velmi obsáhlá, proto se v této práci nebudu věnovat cizincům, kteří na území České republiky pobývají v režimu zákona o azylu č. 325/1999 Sb. Pod tuto zákonnou normu patří cizinci, kteří jsou žadateli o udělení mezinárodní ochrany či jsou jejími držiteli a také cizinci, držitelé tzv. doplňkové ochrany v České republice. Svoji pozornost zde zaměřím na cizince, kteří podléhají při vstupu a pobytu v České republice zákonu č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů.

Toto téma bakalářské práce jsem si zvolila, protože cizinecká problematika je dle mého názoru stále velmi zajímavé a aktuální téma. Cizinecká problematika je mi také blízká vzhledem k zaměstnání, které vykonávám. Cílem bakalářské práce je poukázat na problematiku migrace cizinců ve vztahu k uplatitelnosti na českém trhu práce a objasnit pojmy související s cizineckou problematikou.

V první části mé práce jsou představeny instituce, které hrají důležitou roli týkající se problematiky migrační politiky. Také jsou zde uvedeny základní zákonné normy, které souvisí s pobytem cizinců v České republice.

Druhá část bakalářské práce rozděluje cizince do jednotlivých kategorií. Dále popisuje podmínky při vstupu a možnosti pobytů na území České republiky, a to s ohledem na jednotlivé kategorie cizinců.

V následující třetí části této bakalářské práce je vyčleněn prostor pro představení pojmu migrace a popsání důvodů k migraci. Práce se dále zabývá jak migrací neekonomickou, tak i migrací ekonomickou, které je v této práci věnován větší prostor.

Ve čtvrté části této bakalářské práce se zabývám podmínkami při vstupu na český pracovní trh, pro jednotlivé kategorie cizinců. Cizinci jsou zde rozděleni, dle pozice, kterou zastávají, na cizince zaměstnance a na ty cizince, kteří jsou registrovaní podnikatelé.

Praktická část bakalářské práce je zaměřena na zmapování názorů cizinců a představuje vlastní empirické šetření u vybraného souboru osob. Cílem této části bakalářské práce je zmapovat nejčastější důvody pobytu cizinců na území ČR, zjistit zda občané třetích zemí v případě stejného vzdělání obsazují méně kvalifikované pozice než občané Evropské unie a v čem spatřují největší překážku při vstupu na český pracovní trh.

1 Instituce zabývající se činností a problematikou migrační politiky

Při začleňování cizinců do majoritní společnosti přichází do styku s občany jiných států většina orgánů státní správy. Avšak při navrhování a realizování migrační politiky státu je pouze některým z nich přisouzena významná role. Neziskové organizace se v procesu integrace cizinců do společnosti stávají partnery vládních institucí a v procesu integrační politiky sehrávají velmi důležitou a nemalou roli. V následujících podkapitolách bych se chtěla věnovat některým vládním a nevládním institucím, které jsou zapojeny do problematiky a činností migrační politiky.

1.1 Státní instituce

Ministerstvo vnitra České republiky (dále jen MV ČR) je hlavním vykonavatelem migrační a azylové politiky v České republice a to na úrovni legislativní, koncepční i realizační, přičemž za tuto oblast odpovídá Odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra (dále jen OAMP MV ČR). *„Odbor azylové a migrační politiky je útvarom Ministerstva vnitra pro výkon pôsobnosti vymezenej ministerstvu v oblasti mezinárodnej ochrany, uprchlictví, vstupu a pobytu cizinců, koncepcie integrace cizinců, státního integračního programu a schengenskej spolupráce. Odbor je útvarom ministerstva pro řízení organizační složky státu Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra předkládá návrhy na zřízení či změnu charakteru azylových zařízení nebo zařízení pro zajištění cizinců.“* [1] Pro kontakt s cizinci slouží jednotlivá regionální pracoviště OAMP MV ČR. Na těchto pracovištích se vyřizují žádosti o pobytová oprávnění podané na území České republiky. Vydávají se zde potvrzení o pobytu. Dále zde cizinci mohou splnit své ohlašovací povinnosti, které se týkají jejich pobytu. Pracoviště nemají ze zákona místní příslušnost, cizinec se tedy může dostavit na kterékoli z nich.

Kompetence cizinecké policie jsou v současnosti menší, než tomu bylo dříve. Již v roce 2009 převzal OAMP MV ČR od cizinecké policie agendu trvalých pobytů. Následně dne 1. 1. 2011 vstoupila v platnost novela zákona č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců na území České republiky. Na základě této změny došlo k přesunu kompetencí, z cizinecké policie na OAMP MV ČR, a to v zásadních oblastech rozhodování, týkajících se, prodlužování či rušení pobytů cizinců. *„Služba cizinecké policie je vysoce specializovanou složkou Policie České republiky, která plní úkoly související s odhalováním nelegální migrace, uplatňováním*

represivních opatření vůči cizincům zdržujícím se na území České republiky v rozporu se zákonem č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR, plněním úkolů vyplývajících z mezinárodních smluv a přímo použitelných právních předpisů Evropského společenství a řešení trestné činnosti spáchané v souvislosti s překračováním státních hranic a s přes hraniční trestnou činností. “[2] Ve vztahu k cizincům, lze tedy říci, že cizinecká policie vykonává především činnost kontrolní (pobytové kontroly) a represivní (správní vyhoštění a zajištění cizinců), a také spravuje agendu v rámci krátkodobých pobytů. V kompetenci cizinecké policie nadále zůstaly některé úkony, které OAMP MV ČR není oprávněno vykonávat např. pobytové kontroly, které jsou nutnou součástí při rozhodování o pobytech cizinců na území České republiky. Z tohoto důvodu je důležitá spolupráce obou institucí. OAMP MV ČR žádá cizineckou policii o součinnost v mnoha případech rozhodování o pobytech.

Dalšími důležitými státními orgány, které vstupují do migrační problematiky je Ministerstvo zahraničních věcí ČR (dále jen MZV ČR), Ministerstvo průmyslu a obchodu (dále jen MPO) a Ministerstvo práce a sociálních věcí (dále jen MPSV).

„MZV ČR je ústředním správním orgánem ČR pro oblast zahraniční politiky, v jejímž rámci vytváří koncepci a koordinuje zahraniční rozvojovou pomoc a koordinuje vnější ekonomické vztahy. “[3] V kompetenci MZV ČR je také vízová problematika cizinců. Tedy poskytování krátkodobých víz a zpracování žádostí o dlouhodobá víza pro cizince, kteří mají vízovou povinnost. Státní příslušník země, která tuto povinnost má, by nemohl bez uděleného víza MZV ČR na naše území legálně přicestovat ani zde pobývat.

MPO je ústředním orgánem státní správy, které má ve své působnosti většinu podnikatelských aktivit fyzických a právnických osob. Také řídí živnostenské úřady, které spadají pod obecní či krajské úřady a v jejich kompetenci je vydávání živnostenských oprávnění fyzickým a právnickým osobám, monitorování a kontrolní činnost cizinců i ostatních osob podnikajících na území České republiky. Dále živnostenské úřady spolupracují s ostatními orgány státní správy, které mají ve své kompetenci kontrolu podnikatelských činností cizinců např. cizinecká policie, OAMP MV ČR, finanční úřady a správy sociálního zabezpečení. Tato spolupráce je nesmírně důležitou částí cizinecké agendy, při níž je nezbytné, aby komunikace mezi jednotlivými státními institucemi probíhala co nejefektivněji vzhledem k řešené problematice.

Posledním klíčovým ministerstvem, které bych chtěla zmínit je MPSV. *“MPSV v rámci činnosti všech svých pracovních útvarů uplatňuje tzv. integrační mainstreaming, tj. zahrnuje integraci do všech politik ovlivňujících další stránky života cizinců i života společnosti. Pracovníci MPSV jsou členy domácích i zahraničních odborných pracovních skupin z oblasti migrace a integrace cizinců.”* [4] MPSV zajišťuje centrální evidence volných pracovních míst pro občany České republiky i cizí státní příslušníky. Úřad práce je institucí řízenou MPSV, která pro účely zaměstnanosti zajišťuje vedení evidence cizinců, vydává pracovní povolení a kontroluje dodržování pracovněprávních předpisů ve vztahu k cizincům. *„Kromě vnitrostátních právních předpisů je oblast pracovní migrace upravena i bilaterálními mezinárodními smlouvami upravující oblast sociálního zabezpečení a zaměstnávání a také multilaterálními úmluvami v oblasti lidských práv, postavení uprchlíků, sociálních práv, jimiž je Česká republika vázána.”* [5]

1.2 Neziskový sektor

Nestátní neziskové organizace (dále jen NNO) jsou takové organizace, u kterých není zřizovatelem stát, a které jsou tudíž na státu nezávislé. Základní činností neziskové organizace je její poslání, které vyjadřuje důvod její existence a cíl kterého chce daná organizace dosáhnout. Jejich cílem není v žádném případě vytvořit a rozdělit zisk, ale především snaha řešit či případně předcházet konkrétním problémům. Hlavním důvodem proč se NNO zakládají je snaha pomoci, a to především těm, kteří pomoc potřebují. Snaží se v tomto směru nahradit nefungující činnost státu. Činnost NNO by byla nemyslitelná bez dobrovolníků, ti se podílejí na jejím chodu, propagaci i organizaci. Většina NNO poskytuje více druhů služeb a snaží se oslovit i více cílových skupin.

„Nestátní organizace jsou jednou z institucionalizovaných forem vzájemného střetávání představ majority a cizinců o integraci, o jejich prostředcích, formách a cílech.” (Trbola a Rákoczyová, 2011, s. 75) Posláním většiny NNO, které se zabývají problematikou cizinců je snaha usilovat a vytvářet podmínky pro bezproblémové, přínosné a vzájemné soužití občanů majoritní společnosti s lidmi přicházející na území České republiky z jiných zemí. Tyto organizace poskytují zejména služby poradenské, sociální a psychologické. Nabízejí také pomoc v krizových situacích, pořádají společenské, zájmové ale i vzdělávací akce pro cizince. *“Neziskové organizace jsou zpravidla více orientovány na komplexnější uspokojování potřeb přistěhovalců, než je tomu v případě institucí veřejné správy, jejichž*

pravomoci v oblasti asistence při integraci přistěhovalců jsou legislativně omezeny a taxativně vymezeny. Svými aktivitami tak často NNO zaplňují mezeru ve výkonu veřejné služby, čímž v určitých oblastech suplují roli institucí veřejné správy v tomto procesu. NNO jsou schopny mnohdy efektivněji monitorovat potřeby potenciálních klientů v přímém kontaktu a efektivněji tak nastavit službu na jejich uspokojení.“ (Trbola a Rákoczyová, 2011, s. 123)

Pro cizince, kteří jsou odkázáni v cizí zemi, sami na sebe nebo pouze na své blízké se činnost těchto organizací stává velmi důležitou. NNO jsou jim nápomocny při integraci do nové společnosti a mohou výrazně ovlivnit i jejich další život v nové zemi. Tolerance vůči migrantům je založena na vzájemném respektu a rovnoprávnosti všech lidí bez ohledu na etnickou, rasovou nebo národnostní příslušnost.

Jako příklad neziskové organizace, která se zabývá cizinci v globálním měřítku, zde uvádím: Integrační centrum pro cizince v Hradci Králové. Na webových stránkách Integračního centra pro cizince je uvedeno, že započalo svoji činnost v roce 2013 a je střediskem Diecézní katolické charity Hradec Králové, která nabízí pomoc cizincům již od roku 1992. Integrační centrum pro cizince působí na území Královéhradeckého kraje a jeho cílem je podpora integrace cizinců ze třetích zemí do majoritní společnosti. Důraz klade na individuální přístup ke klientovi, terénní činnost a posílení sociální adaptability cizinců. Pozornost Integrační centrum pro cizince zaměřuje i na znevýhodněné a zranitelné skupiny cizinců např. na děti, mládež, nemocné, seniory, ženy samoživitelky a hendikepované. Služby, které centrum nabízí cizincům, se týkají sociálního a právního poradenství např. v oblasti zajišťování bydlení, zdravotní péče, pojištění, vzdělávání a zaměstnávání. Dále poskytuje informace o právních předpisech v oblasti cizinecké problematiky. Nabízí též pomoc a doprovod při jednáních s úřady a zprostředkování kontaktů na další zařízení a instituce. Také pořádá kurzy českého jazyka, sociokulturních dovedností, volnočasové a zájmové aktivity, multikulturní a vzdělávací akce.[6]

1.3 Základní legislativní rámec pobytu cizinců na území České republiky

Vzhledem k tomu, že pojem legislativy na dané téma je velmi rozsáhlý, není zcela možné jej zde celý obsáhnout. Proto zde uvedu pouze základní zákonné normy, které se týkají pracovní migrace cizinců. Nejen při vstupu, ale i při následném pobytu se cizí státní příslušníci s legislativními normami na našem území setkávají.

„Základní práva a svobody se zaručují všem bez rozdílu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického či jiného smýšlení, národního nebo sociálního původu, příslušnosti k národnostní nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení“. (ÚZ - Listina základních práv a svobod, 2012, s. 17) Listina základních práv a svobod a Ústava ČR jsou právní normy, zaručující ve svém obsahu jmenovaná lidská práva a jsou stejně platné, jak pro občany ČR, tak pro cizí státní příslušníky, kteří se nacházejí na našem území.

Nejdůležitější a základní legislativní úpravou, která stanovuje podmínky pro vstup, pobyt a vycestování cizinců z ČR je zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky. Tato právní norma upravuje práva a povinnosti cizinců na území naší republiky a dále upravuje také vztah mezi cizinci a občany ČR (např. upravuje vztah mezi cizinci a zaměstnanci OAMP, kteří mají kontakt s cizinci ve své pracovní náplni). Jsou v něm též jasně definovány podmínky ke vstupu na území ČR, tzn. za jakých podmínek, na jak dlouho či kde a jakým způsobem žádat o povolení ke vstupu. Zmíněné povinnosti cizinců jsou zde přesně vyjmenovány a s nimi koresponduje i paragraf, který určuje jaké sankce je možno uložit za jednotlivá porušení tohoto zákona. Cizinci většinou své povinnosti alespoň okrajově znají a snaží se je dodržovat. Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky definuje i povinnosti a oprávnění občanů ČR a českých úřadů ve vztahu k cizincům. Tato právní norma má dle mého názoru asi největší vliv na život cizinců v České republice. Je po Ústavě ČR a Listině základních práv a svobod stěžejním zákonem pro cizince, kteří pobývají na území ČR.

Neméně důležitým zákonem týkající se pobytu cizinců je zákon o azylu č. 325/1999 Sb., *Zákon o azylu především řeší podmínky vstupu a pobytu cizince, který chce v České republice žádat o mezinárodní ochranu, práva a povinnosti žadatele o udělení mezinárodní ochrany, azylanta a osoby požívající doplňkové ochrany, řízení o udělení či odnětí mezinárodní ochrany, podmínky pro získání mezinárodní ochrany, působnost MV a dalších dotčených orgánů, státní integrační program a azylová zařízení.* “[7]

Další zákonná norma, kterou je třeba zahrnout do základní legislativy ohledně pobytů cizinců je Správní řád č. 500/2004, kde je v §1 odst. 1 uvedeno: *„Tento zákon upravuje postup orgánů moci výkonné, orgánů územních samosprávných celků a jiných orgánů, právnických a fyzických osob, pokud vykonávají působnost v oblasti veřejné správy.“* (ÚZ – správní řád, 2013, s. 7) Správní řád je zákonná norma, která se též úzce dotýká života cizinců.

Z vlastní zkušenosti vím, že povědomí cizích státních příslušníků o Správním řádě není téměř žádné, a to že zásadně ovlivňuje jejich další život v ČR, cizinci většinou ani netuší.

V závěru této kapitoly bych chtěla zmínit zákon o zaměstnanosti č. 435/2004 Sb. a zákon o živnostenském podnikání č. 455/1999 Sb. Tyto zákony stanovují podmínky při vstupu cizích státních příslušníků na pracovní trh České republiky a korespondují se zákonem o pobytu cizinců na území ČR č. 326/1999 Sb. Dle mého názoru nejsou pro cizince nastavené podmínky pro zaměstnání a podnikání na úplně stejné úrovni. Pro cizí státní příslušníky, kteří se rozhodnou na našem území podnikat, platí stejné podmínky jako pro občany ČR. Co se však týká zaměstnaneckého poměru, jsou občané ČR a EU zvýhodňováni oproti cizincům z tzv. třetích zemí, a to např. tím, že volné pracovní místo, musí být nejdříve po dobu 30 dní nabízeno občanů ČR nebo občanům EU a teprve poté může být nabídnuto cizím státním příslušníkům z tzv. třetích zemí.

2 Vstup a pobyt cizinců na území ČR

Cizincem se rozumí: „Fyzická osoba, která není státním občanem České republiky, včetně občana Evropské unie“. (Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR).

Cestování cizinců je někdy, díváme-li se na ně očima člověka žijícího ve střední Evropě a vchovaného naší kulturou obdivuhodné. Do ČR cizinci dnes přijíždějí nejčastěji za prací, studovat či budovat nový život. Někteří zde pobývají jen krátkodobě a jiní se chtějí usadit natrvalo. Každý cizinec, který je nucen z ekonomických důvodů migrovat za prací, je vděčný za jakoukoli práci, která mu je nabídnuta. O to jednodušší to mají lidé, které chtějí zneužít práci cizince ve svůj prospěch. Protože je cizinec odkázán v mnoha případech na pomoc osob, kteří mu byly doporučeni jako zprostředkovatelé práce a zařídí veškerou komunikaci s budoucím zaměstnavatelem a pro cizince je to mnohdy jediná osoba, na kterou se může vzhledem ke své jazykové bariéře obrátit, dochází zde k tzv. novodobému otrokářství, které je sice tabuizovaným tématem, ale o to více aktuálním. Cizinec mnohdy ani neví, jaký je jeho opravdový výdělek, dostává od zprostředkovatelů pouze poměrnou část vydělaných peněz. Myslím, že legislativa ČR a vymahatelnost práva je v těchto případech nedostatečná.

V následující kapitole se zabývám rozdělením cizinců na jednotlivé kategorie a popisují jejich podmínky při vstupu a pobytu na území České republiky.

2.1 Vstup cizinců na území ČR

„Vzrůstající těkavostí přistěhovalců odpovídá vzrůstající citlivost států k migračním tokům. Přistěhovalci se musejí tedy snažit přijímající společnosti přesvědčit buďto o svém právu na vstup nebo o užitku, který mohou přinést. Jedni se chtějí spojit se svými rodinnými příslušníky, kteří se v Evropě usadili dříve, jiní nabízejí svou kvalifikaci a dovednosti či ochotu pracovat v zaměstnáních, která domácí obyvatelstvo nepovažuje za přitažlivá, další apelují na morální a právní závazky liberálních států poskytnout útočiště pronásledovaným.“ (Baše, Bašová, 2005, s. 8).

Dle § 3, zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky je cizinec oprávněn vstoupit na naše území v místech označených jako hraniční přechod. Tím se rozumí

místo vymezené mezinárodní smlouvou, mezinárodní letiště, vnitřní hranice, prostor mezistátního vlaku či paluba mezistátní lodě. (Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR) Drbohlav ve své knize zmiňuje, že vstupem České republiky do Evropské unie, tedy od 1. 5. 2004, došlo k významnému politickému a společenskému vývoji státu. Z hlediska migrační politiky tato změna přinesla rozdílný právní přístup k občanům Evropské unie, Evropského hospodářského prostoru a Švýcarska a jejich rodinným příslušníkům na jedné straně a občanům zemí mimo Evropskou Unii na straně druhé. (Drbohlav a kol., 2010, s. 77 a 78). Vstup České republiky do EU měl tedy zásadní vliv na změnu cizineckého zákona č. 326/1999 Sb., kdy nejdůležitější změnou byl vznik tzv. evropského občanství.

2.2 Kategorie cizinců a pobytů na území ČR

Cizí státní příslušníky přicházející a pobývající na území ČR, lze dle Joklové a Ryšavé rozdělit do tří základních skupin:

- občané Evropské unie, Evropského hospodářského prostoru a Švýcarska (dále jen občané EU)
- občané třetích zemí – rodinní příslušníci občanů Evropské unie, Evropského hospodářského prostoru a Švýcarska (dále jen rodinný příslušník občana EU)
- občané třetích zemí (Joklová, Ryšavá a kol., 2009, s. 25)

Jejich vstup na české území, ale i na český pracovní trh se v mnohém liší.

2.3 Občané EU

Od 1. 5. 2004 vstupem České republiky do Evropské unie mají občané EU mnohem lepší a příznivější podmínky pro vstup a pobyt na našem území než cizinci třetích zemí. Mohou totiž na území ČR pobývat na základě práva volného pohybu osob, které vyplývají ze Smlouvy o založení Evropského společenství. Za občany EU dle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR se považují, státní příslušníci členských zemí Evropské unie, ale i občané zemí Evropského hospodářského prostoru a Švýcarska.

2.3.1 Potvrzení k přechodnému pobytu

Občané EU svoji totožnost na území ČR prokazují průkazem totožnosti nebo cestovním dokladem. Mají zde právo pobývat bez jakýchkoli formalit až tři měsíce. Pokud se však občané EU rozhodnou na území ČR pobývat déle než tři měsíce, jsou povinni ohlásit

své místo pobytu na cizinecké policii. Občané EU mohou požádat OAMP MV ČR o vydání potvrzení k přechodnému pobytu, což není jejich povinností, ale právem. Vydané potvrzení není podmínkou výkonu podnikání či zaměstnání, usnadňuje jim, ale jednání s úřady, bankami a dalšími institucemi.

2.4 Rodinný příslušník občana EU

Obdobné postavení jako občané EU při vstupu a pobytu na území ČR mají i jejich rodinní příslušníci, a to i v případě, že nejsou sami občany států EU, EHP a Švýcarska. Podle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR dle § 15a je rodinným příslušníkem občana EU manžel, rodič nebo jiný příbuzný ve vzestupné či sestupné linii splňující podmínky tohoto zákona. Za rodinného příslušníka občana EU se považují cizí státní příslušníci, kteří nejsou občanem Evropské unie, ale mají rodinné či obdobné vazby k občanovi Evropské unie. To je platné i pro cizince, kteří jsou rodinným příslušníkem státního občana ČR. (Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR) *Rodinní příslušníci občana EU jsou tedy cizinci ze třetích států (např. občané Ruska, USA nebo Indie) nebo bez státní příslušnosti, kteří mají rodinné nebo kvazi-rodinné vazby k občanům Evropské unie.*“ [8]

2.4.1 Krátkodobý pobyt

Krátkodobým pobytem je míněn pobyt kratší než 90 dnů. U tohoto druhu pobytu je důležité jakou má cizinec státní příslušnost. Dle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR je lze rozdělit na dvě kategorie. Na rodinné příslušníky bez vízové povinnosti, kteří na území schengenského prostoru mohou do 90 dnů pobývat pouze na základě platného cestovního pasu. Do druhé kategorie patří rodinní příslušníci občana EU s vízovou povinností, kteří musí při krátkodobém pobytu na území ČR mít platný cestovní doklad a platnou pobytovou kartu či průkaz k trvalému pobytu rodinného příslušníka občana EU vydané jakýmkoli státem EU. (Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR). Český statistický úřad uvádí, že seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci mohou pobývat krátkodobě bez víza či mají vízovou povinnost v členských státech EU, se řídí nařízením Evropského společenství č. 539/2001. (Český statistický úřad, 2014, s. 18)

2.4.2 Přejížděný pobyt

Tento druh pobytu je určen pro rodinné příslušníky občanů EU, kteří sami nejsou občany EU a hodlají přechodně s nimi pobývat na území ČR po dobu delší než tři měsíce. Pro

tyto cizince ze zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR vyplývá povinnost požádat OAMP MV ČR o povolení k přechodnému pobytu tzv. pobytovou kartu. Při podání žádosti je těmto cizincům do jejich cestovního dokladu vylepen štítek tzv. „Akt o podání žádosti“, který jim umožňuje volný přístup na trh práce, což znamená, že je na ně i v této oblasti nahlíženo, jako by sami byli občany EU.

2.4.3 Trvalý pobyt pro občany EU a jejich rodinné příslušníky

„Z pohledu českého cizineckého práva se jedná o nejvyšší stupeň pobytového oprávnění pro cizince. Výše stojí již jen české státní občanství.“ (Trbola, Rákoczyová, 2011, s. 124)

Občan EU i jeho rodinný příslušník mohou o trvalý pobyt požádat na OAMP MV ČR po 5 letech nepřetržitého přechodného pobytu na území ČR. Do doby nepřetržitého přechodného pobytu se započítává i takový pobyt, který občan EU úřadům nenahlásil. Pokud doloží k žádosti všechny požadované náležitosti a správní orgán neshledá důvody k zamítnutí či zastavení řízení bude cizinci vydán průkaz o povolení k trvalému pobytu s platností na dobu deseti let. Dle Trboly a Rákoczyové, rodinný příslušník občana EU a občana ČR může o trvalý pobyt požádat i po 2 letech nepřetržitého přechodného pobytu na území ČR. Avšak musí být minimálně 1 rok rodinným příslušníkem, občana EU či České republiky, který má na území ČR trvalý pobyt. (Trbola, Rákoczyová, 2011, s. 126)

2.5 Občané třetích zemí

Za občana třetí země je považován cizí státní příslušník, který nemá občanství žádného státu EU ani Islandu, Lichtenštejnska, Norska a Švýcarska. Nelze za něj považovat občana třetí země, který je rodinným příslušníkem občana EU. Vstup a pobyt občanů třetích zemí na území ČR je právně složitější a tito občané mají v mnoha směrech více povinností a méně výhod než občané EU.

2.5.1 Krátkodobý pobyt

Krátkodobým pobytem je pobyt na území nepřekračující dobu 90 dnů. Pro přehlednost rozdělím krátkodobý pobyt pro cizince třetích zemí, na občany s vízovou a občany s bezvízovou povinností.

- Občan třetí země bezvízové povinnosti

Na webových stránkách MV ČR se uvádí, že cizí státní příslušník země, která je uvedena v seznamu států s bezvízovou povinností, může pobývat na území ČR a jiných schengenských států na základě krátkodobého, bezvízového pobytu, nejdéle 90 dnů v rámci každých 180 dnů. Toto období je stanoveno datem vstupní a výstupní kontroly v rámci vnější schengenské hranice a doba pobytu v jednotlivých státech schengenu se sčítá. Cizinec zde během tohoto pobytu není oprávněn vykonávat výdělečnou činnost, může však před příjezdem požádat o krátkodobé vízum za účelem zaměstnání.[9]

- Občan třetí země s vízovou povinností

Poskytování krátkodobých víz spadá do kompetence MZV ČR. Jak již bylo uvedeno, státy, které mají či nemají vízovou povinnost, jsou stanoveny nařízením Rady Evropského společenství č. 539/2001. Webové stránky MZV ČR uvádějí, že právním rámcem pro výkon vízové politiky v oblasti krátkodobých schengenských víz je tzv. vízový kodex. Určuje postupy ve vízovém řízení a stanovuje podmínky pro získání schengenského víza. Tyto krátkodobá víza slouží pro jeden nebo více vstupů. U těchto víz platí tzv. pravidlo 90/180 což znamená, že celková doba nepřetržitého pobytu či po sobě následujících pobytů na území schengenského prostoru nesmí překročit 3 měsíce během půl roku ode dne prvního vstupu.[10]

„Vízum je povolení, které za podmínek v něm vyznačených (zejména platnost víza, povolená doba pobytu a územní vymezení) opravňuje cizince ke vstupu a pobytu na území ČR, resp. území smluvních stran schengenského společenství, a k vycestování z něho, pokud splňuje i ostatní podmínky stanovené zákonem, resp. právem Evropských společenství.“ [11]

MZV ČR na svých webových stránkách uvádí, že občané třetích zemí, kteří mají vízovou povinnost, mohou pobývat na území ČR bez víza a to maximálně 90 dnů v každých 180 dnech, ale musejí mít platný cestovní doklad a doklad o povolení k dlouhodobému či trvalému pobytu nebo dlouhodobého víza typu D vydaného jiným schengenským státem. Dále krátkodobá víza dle vízového kodexu rozlišujeme na typ „A“ letištní průjezdní vízum a typ „C“, které se vydává za účelem např. turistiky, návštěvy, kultury, sportu, zaměstnání nebo vědeckého výzkumu. O vízum vždy žádá cizinec na české ambasádě v zemi, které je občanem.[12]

2.5.2 Dlouhodobé vízum a povolení k dlouhodobému pobytu

„ Z hlediska cizineckého práva je třeba rozlišovat oba základní pobytové tituly, které se vydávají cizincům ze třetích zemí v rámci dlouhodobého pobytu. Je jím jednak tzv. vízum k pobytu nad 90 dnů, jedna povolení k dlouhodobému pobytu.“ (Trbola, Rákoczyová, 2011, s. 111).

Dlouhodobé vízum nad 90 dnů

Dlouhodobé vízum je podle § 17b zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR vízum k pobytu nad 90 dnů a je určeno pro občany třetích států, kteří chtějí na území České republiky pobývat déle než 3 měsíce. (Zákon 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR) Sdružení pro integraci a migraci na svých webových stránkách uvádí, že žádost o toto vízum mohou cizí státní příslušníci podat na zastupitelském úřadě ČR v zahraničí, a to v zemi již jsou občanem nebo také v zemi, ve které mají povolen dlouhodobý či trvalý pobyt. Pokud je stát cizince uveden v seznamu zemí dle vyhlášky č. 429/2010 Sb., může tento občan podat svoji žádost na kterémkoli zastupitelském úřadě ČR. Výjimku tvoří žádost o vízum strpění, kterou může cizinec podat z území ČR na pracovištích OAMP MV ČR. Dlouhodobé vízum k pobytu se uděluje na maximální dobu šest měsíců a lze žádat o víza za účelem podnikání, zaměstnanecké karty, výzkumu, studia, převzetí povolení trvalého či dlouhodobého pobytu, modré karty a za účelem strpění.[13] *“Jedná se o první povolení k pobytu, které dotyčný cizinec může získat a které ho opravňuje ke vstupu do České republiky, k libovolnému počtu dalších překročení hranic a k pobytu v České republice a po Schengenském prostoru“.* (Trbola, Rákoczyová, 2011, s. 111)

Dlouhodobý pobyt

Dlouhodobý pobyt je též určen pro občany třetích zemí. Žádost o dlouhodobý pobyt je dle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR § 42 oprávněn podat *„cizinec, který na území pobývá na vízum k pobytu nad 90 dnů, hodlá na území pobývat po dobu delší než 6 měsíců a trvá-li stejný účel pobytu.“* (Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR) Tuto žádost podává cizinec na pracovištích OAMP MV ČR, pokud však nemá na našem území povolený pobyt je oprávněn podat žádost o dlouhodobý pobyt na zastupitelském úřadě ČR dle stanovených zákonných podmínek. *„Dlouhodobý pobyt dává vždy právo žádat o prodloužení povolení k pobytu a udržuje tak cestu k získání pobytu trvalého. Na rozdíl*

od dlouhodobých víz pak povolení k dlouhodobému pobytu dává též právo tzv. změny účelu pobytu., (Trbola, Rákoczyová, 2011, s. 106,107)

2.5.3 Trvalý pobyt pro občany třetích zemí

V publikaci Českého statistického úřadu se uvádí, že občan třetího státu může o trvalý pobyt požádat stejně jako občan EU po 5 letech nepřetržitého pobytu na území ČR. Do této doby se započítává pobyt na základě dlouhodobého víza, povolení k dlouhodobému pobytu nebo dokladu vydaného podle zákona č. 325/1999 Sb. o azylu. (Český statistický úřad, 2014, s. 19). Doba pobytu na území za účelem studia se započítává pouze jednou polovinou. MV ČR na svých webových stránkách zmiňuje, že cizinci, který je držitelem tzv. modré karty EU se do doby 5 let nepřetržitého pobytu na území ČR započítává i pobyt na území jiného členského státu EU. Z toho však nejméně dva roky musí pobývat na území ČR.[14] Pro získání trvalého pobytu však občane třetích zemí musí splnit přísnější podmínky než občane EU. Cizinci, který získal trvalý pobyt po 5 let nepřetržitého pobytu, je zároveň přiznáno tzv. právní postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta ve státech Evropského společenství

Dále dle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR mohou občane třetích zemí žádat o trvalý pobyt bez předchozího nepřetržitého pobytu na našem území z důvodů hodných zřetele, pokud je pobyt cizince v zájmu ČR, z humanitárních důvodů, z důvodů společného soužití cizinců, což se týká zletilých a nezletilých dětí cizince, který na území ČR pobývá na základě povolení k trvalému pobytu. (Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR)

„Právní postavení držitelů trvalého pobytu je v zásadě stejné jako právní postavení českých občanů. Tato rovnost je dána zejména tím, že v české legislativě je poměrně ustálené, že za hlavní kritérium bývá v zákonech používáno nikoli české státní občanství, nýbrž právě trvalý pobyt. Cizinci s trvalým pobytem tedy požívají rovné zacházení v podstatě v celé oblasti výdělečné činnosti a sociálního zákonodárství, a to i v mnoha otázkách, kde toto není příliš známé., (Trbola, Rákoczyová, 2011, s. 128) Cizinci s trvalým pobytem mají i po získání statutu trvalého pobytu ohlašovací povinnosti (např. ohlášení změny cestovního dokladu, bydliště, změny stavu).

3 Migrace

“Migrace spoluutvářela dějiny lidstva od jeho prvopočátků do dnešních dnů. Vystávají-li v dnešní Evropě otázky přistěhovalectví a národní identity jako zvláště zneklidňující, není to tedy proto, že by migrace byla novým fenoménem. Změnila se ale povaha migrace a její vnímání západních společností.”(Baše, Bašová, 2005, s. 7)

Migrace je obecně užívaný termín pro pohyb jedinců z jednoho místa do druhého. Migrace je potkávání a prolínání kultur navzájem. Jan Jandourek definuje migraci jako pohyb osob, menších či větších skupin obyvatelstva v geografickém a sociálním prostoru, který má souvislost s dočasnou či trvalou změnou pobytu. (Jandourek, 2012, s. 158)

Migrace je ve svém slova smyslu významným mezníkem v životě člověka. Ať se už jedná o migraci ekonomickou či neekonomickou. Často vede k frustraci konkrétní osoby, k dlouhodobému stresu. Migrující osoba je vystavena tlaku, který je přímo úměrný vzdálenosti a času, na kterou opouští domov. U mladých lidí, kteří odchází do ciziny z důvodu studia s vírou v lepší budoucnosti, není tento stres tak zásadní. Ale pokud je člověk donucen opustit svůj domov ať už z důvodů ekonomických nebo třeba politických, pak to má určitě zásadní vliv na jeho psychiku, v negativních slova smyslu. Často lidé, kteří migrují z důvodu ekonomických, tak činní s pocitem, že je na nich finančně závislá celá rodina a musí se vypořádat s tlakem zodpovědnosti, který na nich leží. Každý člověk je individualita, takže záleží na tom, jak se s danými problémy vypořádá. Cizince většinou motivuje vidina změny stávajícího způsobu života k lepšímu.

3.1 Důvody migrace

Důvodů k odchodu ze země původu je vždy celá řada. V důsledku nedobrovolné migrace může jít o diktátorské režimy, přírodní katastrofy či náboženské problémy, které mohou vyústit až v hromadné odchody z vlasti. V případě dobrovolné migrace se dá též hovořit o různých důvodech, které vedou k odchodu ze země původu, avšak jsou výsledkem vlastní iniciativy a svobodného rozhodnutí

K enormnímu nárůstu migrace v 90. letech došlo v Evropě z důvodů politických změn. Za důležitou změnu je považováno podepsání Schengenské smlouvy, díky které se uvolnily

hranice členským státům, a to vedlo k většímu přílivu migrantů do rozvinutějších zemí. Důvody k migraci nemají jen jednu podobu. Dle Kunešové a Cihelkové lze důvody migrace v zásadě rozdělit na dvě skupiny, a to migraci neekonomickou a ekonomickou. (Kunešová, Cihelková a kol, 2014, s. 82). Více pozornosti v těchto podkapitolách zaměřím na ekonomickou migraci.

3.2 Migrace neekonomická

„Mezi neekonomické příčiny patří kromě důvodů rodinných především důvody politické, náboženské, rasové a národnostní. Impulzem k přesunům obyvatelstva bývají také přírodní katastrofy, které výrazně zhorší ekonomickou situaci obyvatelstva.“ (Kunešová, Cihelková a kol, 2014, s. 82). Tyto důvody k migraci lze též nazvat jako migraci nedobrovolnou. Lidé se jí podřizují, a to buď z důvodu, přesunu do nové země za svými blízkými, kteří se již v jiné zemi usadili. Nebo je k migraci donutí jiné důvody. Myslím si, že neekonomická migrace znamená pro člověka větší zátěž než migrace ekonomická. Většinou se jedná o migraci nedobrovolnou, kdy cizinec aniž bych chtěl, musí opustit danou zemi a případně se smířit i s tím, že už se do své rodné vlasti nevrátí.

3.3 Migrace ekonomická

„Souvisí s nerovnoměrným ekonomickým vývojem v jednotlivých zemích, z něhož vyplývají rozdíly v životní úrovni a ve výši reálné mzdy. Ekonomická migrace je také spojena s pohybem přímých zahraničních investic, protože pracovníci následují ekonomické příležitosti. Další ekonomickou příčinou jsou změny strukturální povahy, které v různých zemích vyvolávají potřebu kvalifikovaných i nekvalifikovaných pracovních sil.“ (Kunešová, Cihelková a kol, 2014, s. 85). Nejčastějším důvodem, proč lidé migrují za hranice svých zemí, jsou právě již zmiňované ekonomické neboli pracovní důvody. Migranti v hostitelské zemi spatřují více pracovních příležitostí, vyšší mzdu a tím pádem lepší životní úroveň budoucnosti a více jistot pro sebe a své blízké. Jak zmiňuje Kunešová a Cihelková ve své knize. Migrační toky z ekonomických důvodů jsou převážně ze zemí chudších do zemí bohatších. V opačném případě je migrace výrazně slabší. Důvodem migrace do zemí méně rozvinutých však mohou být přímé zahraniční investice, které provází příchod odborníků a manažerů z rozvinutějších zemí. (Kunešová, Cihelková a kol., 2014, s. 83)

3.3.1 Dopady ekonomické migrace

„Z globálního hlediska mezinárodní ekonomická migrace zvyšuje světové příjmy, protože pracovníci odcházejí tak, kde jsou produktivnější a dosahují vyšších příjmů.“ (Kunešová, Cihelková a kol., 2014, s. 85). Kunešová a Cihelková nejvýznamnější důsledky pracovní migrace rozdělují na důsledky hostitelské a vysílající země, a to z pohledu pozitivního a negativního.

Pozitivní důsledky pro hostitelské země

- zahraniční pracovník nabízí hostitelské zemi své dovednosti, kvalifikaci a ochotu pracovat i na takových pozicích, které domácí obyvatelstvo nepovažuje za atraktivní
- přítomnost migrantů přispívá k vyšší agregátní nabídce a poptávce po službách a zboží, což vede k ekonomickému růstu a stimulaci růstu HDP
- migranti jsou obvykle plátcí daní a odvodů do veřejného rozpočtu, tyto odvedené prostředky jsou pak vyšší než výdaje, které na ně stát vynakládá
- obohacení hostitelské země o nové kulturní a jiné poznatky

Negativní důsledky pro hostitelské země

- zvýšení konkurence na trhu práce, růst nezaměstnanosti
- levná a přizpůsobivá zahraniční pracovní síla vede k tomu, že klesají požadavky zaměstnavatelů na kvalifikaci svých pracovníků, rostou požadavky na pracovní výkon a dochází ke snižování mezd, což může vyvolat sociální neklid, nespokojenost a v neposlední řadě i xenofobii vůči cizincům.
- skrytá diskriminace na trhu práce vůči cizincům
- střet kultur, vyvolaný odlišnou mentalitou, náboženstvím, kulturou a tradicemi

Pozitivní důsledky pro vysílající zemi

- dochází k poklesu nabídky pracovních sil, což má pozitivní vliv na pokles míry nezaměstnanosti
- růst devizových zdrojů k rozvoji domácí ekonomiky a to díky remitenci, které migrant posílá do země původu svým rodinám či příbuzným. *„K nejvýznamnějším důsledkům soudobé mezinárodní ekonomické migrace patří rostoucí remittance, které pomáhají snižovat chudobu v mnoha zemích. V řadě rozvojových zemí remittance představují největší zdroj devizových příjmů. Remittance umožňují příjemcům v chudých zemích*

financovat výdaje na své vzdělání, zdravotní péči, zahájit drobné podnikání, omezit dětskou práci apod.“ (Kunešová, Cihelková a kol., 2014, s. 88)

- migranti podporují pohyb zboží, služeb a investic mezi oběma zeměmi, což podporuje mezinárodní obchod a zahraniční investice
- vysílací země po opětovném návratu migrantů zpět, získává pracovníky s novými poznatky a pracovními zkušenostmi

Negativní důsledky pro vysílající zemi

- odliv kvalifikovaných pracovníků, čímž dochází ke zpomalení ekonomického růstu
- tlaky na zvyšování mezd v odvětvích a oborech odkud pracovní síla odchází
- vysílající země přichází o daně, které by v této zemi migranti platili
- nenávratnost vynaložených investic do vzdělání emigrantů, kteří odešli natrvalo
- remittance poskytovaná emigranty může být jen dočasná (Kunešová, Cihelková a kol., 2014, s. 86,87,88)

4 Cizinci na trhu práce

V průběhu let se postavení cizinců na českém trhu práce změnilo. Dříve byl zájem především o nekvalifikovanou pracovní sílu, ale v současnosti je poptávka spíše zaměřena na kvalifikované pracovníky a odborníky. Cizinci se zde nacházejí ve složitější situaci než čeští občané, protože musí překonávat různé překážky jako např. jazykovou bariéru, kulturní odlišnosti, neznalost prostředí a legislativní omezení. Pro cizince při vstupu na český pracovní trh je stejně jako pro cizince při vstupu na území ČR rozhodující jejich státní příslušnost. Jeden z velmi důležitých faktorů na utváření životních podmínek cizince i jeho celé rodiny je konkrétní pracovní postavení cizince v zaměstnání či v podnikání. Trh práce je tím místem, kde začíná proces integrace cizince do majoritní společnosti. V této kapitole jsou uvedeny jednotlivé kategorie cizinců a podmínky pro jejich vstup na český trh práce.

4.1 Zaměstnávání

Občané EU a jejich rodinný příslušníci nejsou dle zákona č. 435/2004 Sb. o zaměstnanosti považováni za cizince, a proto mají dle § 3 odst. 2 a 3 zmiňovaného zákona stejné právní postavení na českém trhu práce jako občané České republiky. Mohou zde být zaměstnáni bez jakéhokoli pracovního povolení, nemají dle zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti jiná omezení či povinnosti, avšak mají nárok na veškeré služby zaměstnanosti. Povinnost však podle § 87 odst. 1 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti vyplývá pro zaměstnavatele. Ten je povinen úřadu práce, nejpozději v den nástupu občana EU do práce nahlásit jejich výkon práce. (Zákon č. 435/2004 Sb. o zaměstnanosti). Trbola, Rákoczyová uvádí, že do kategorie občanů, kteří mají stejné právní postavení na českém trhu práce jako občané ČR, lze také zařadit cizince s trvalým pobytem a cizince, kterým byl udělen azyl či doplňková ochrana. (Trbola, Rákoczyová, 2011, s. 135)

Stejně jako při vstupu a pobytu na území ČR, mají občané třetích zemí komplikovanější podmínky při vstupu na český trh práce než občané EU. Ze zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti z § 89 vyplývá, že občané třetích zemí mohou na území ČR vykonávat zaměstnání v případě, jsou-li, držiteli platné zaměstnanecké či modré karty nebo pokud mají platné povolení k zaměstnání a zároveň platné povolení k pobytu. Vykonávat pracovní činnost v souvislosti se zaměstnaneckými a modrými kartami mohou až ve chvíli,

kdy jim je vydáno tzv. potvrzení o splnění podmínek pro vydání zaměstnanecké nebo modré karty a to i v případě prodloužení této karty. (Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti).

4.1.1 Zaměstnanecká karta

Webové stránky MV ČR uvádějí, že novela zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR uvedla od 24. 6. 2014 v platnost nový druh povolení k dlouhodobému pobytu za účelem zaměstnání tzv. zaměstnaneckou kartu. Opravňuje cizince pracovat na konkrétní pracovní pozici, na kterou byla vydaná popř. na pracovním místě, k němuž byl udělen souhlas OAMP MV ČR. Ten nahradil vízum nad 90 dnů, povolení k dlouhodobému pobytu za účelem zaměstnání a zelenou kartu. Délka doby, na kterou se zaměstnanecká karta vydává, je závislá na době trvání pracovně právního vztahu nebo na době vydaného pracovního povolení, maximálně však činní 2 roky. Její platnost lze opakovaně prodloužovat. Má podobu plastové kartičky s biometrickými prvky, stejně jako většina povolení k pobytu pro občany třetích zemí. Zaměstnaneckou kartu dělíme na duální a neduální.[15]

Duální charakter

Cizinec už nemusí mít povolení z úřadu práce ČR. Zaměstnanecká karta mu je však vydaná na takové pracovní místo, které je zařazené do centrální evidence volných pracovních míst a nelze jej po určitou dobu obsadit občanem ČR. Zaměstnaneckou kartu s duálním charakterem lze tedy nazvat kombinovaným dokladem. Slouží cizinci jako povolení k pobytu a zároveň i jako povolení k zaměstnání. Velká nevýhoda duální zaměstnanecké karty je spatřována v případě, že pokud bylo požádáno o prodloužení duální zaměstnanecké karty a v prodloužení nebylo rozhodnuto i když cizinci platnost dosavadní zaměstnanecké karty skončila. Cizinec může na území ČR pobývat, ale nesmí zde pracovat.

Neduální charakter

„Zaměstnanecká karta existuje také v režimu neduálního dokladu, tj. je v takovém případě v zásadě jen povolením k pobytu, a to u cizince, u kterého je podle zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti vyžadováno nadále povolení k zaměstnání nebo který má podle zákona o zaměstnanosti § 98 volný přístup na trh práce.“[16]

Při uzavření pracovního poměru s cizincem, který má zaměstnaneckou kartu neduálního charakteru, se nemusí tedy jednat o pracovní místo zařazené do centrální evidence volných pracovních míst. V případě podání žádosti o prodloužení zaměstnanecké karty

neduálního charakteru je cizinec oprávněn na území ČR pobývat i pracovat. Pracovat může do doby, na kterou mu bylo vydáno pracovní povolení, nebo v případě pokud má volný přístup na trh práce, po celou dobu rozhodování o prodloužení zaměstnanecké karty.

4.1.2 Modrá karta

Dle Rytířové a Tepperové se jedná se o další druh dlouhodobého pobytu za účelem zaměstnání v ČR, který však vyžaduje vysokou kvalifikaci. Za tu se považuje řádně ukončené vysokoškolské vzdělání nebo vyšší odborné vzdělání, které trvalo alespoň tři roky. Modrá karta se vydává na konkrétní pracovní místo. Platnost karty je o tři měsíce delší, než platnost pracovní smlouvy, maximálně však může být vystavena na dobu dvou let. Samozřejmě lze tento druh pobytu prodloužit. (Rytířová, Tepperová, 2012, s. 61) Na základě modré karty je cizinec na území ČR oprávněn pobývat a zároveň mu karta slouží jako pracovní povolení.

4.2 Cizinci v postavení registrovaných podnikatelů

Podle § 2 zákona č. 455/1999 Sb., o živnostenské podnikání, se *“živností rozumí soustavná činnost, provozovaná samostatně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku a za podmínek stanovených tímto zákonem“*. (Zákon č. 455/1999 Sb., o živnostenské podnikání)

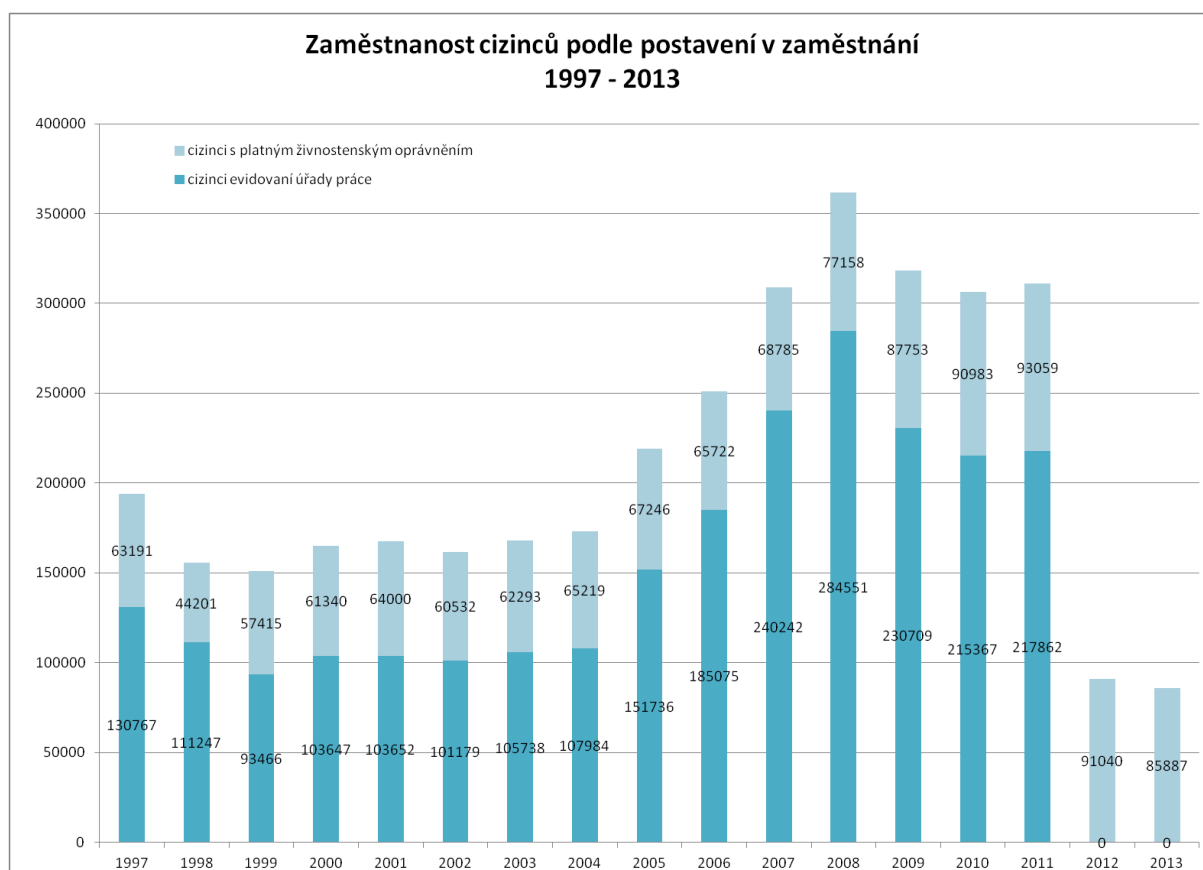
Cizí státní příslušníci mohou v ČR podnikat v zásadě za stejných podmínek jako čeští občané. Dá se říci, že v této oblasti jsou zákonné normy vůči cizincům poměrně tolerantní. Najít v dnešní době zaměstnání na českém pracovním trhu není snadné ani pro občana ČR, což teprve pak pro cizince, pro které je ke všemu ještě počet dostupných pracovních míst omezen kvůli ochraně pracovního trhu. Pro mnohé migranty se stává podnikání jedinou cestou, jak si najít práci a v nové zemi se tak uživit. *„Cizinci mohou provozovat podnikatelskou činnost podle zákona jako fyzické osoby, ale mohou zakládat i právnické osoby (obchodní společnosti nebo družstva podle obchodního zákoníku) nebo zřízovat na území ČR organizační složky svého podniku v zahraničí. Živnostenský zákon za zahraniční fyzickou osobu považuje fyzickou osobu, která nemá trvalý pobyt na území ČR. Tato osoba musí mít podle zákona č. 326/1999 Sb., na území ČR povolen pobyt, nejedná-li se o občana EU nebo státu, s nímž má ČR uzavřenou smlouvu, která toto omezení nepřipouští.“* (Český statistický úřad, 2014, s. 6). Každý kdo provozuje v ČR podnikatelskou činnost je povinen se zaregistrovat na příslušném finančním úřadě, zdravotní pojišťovně a na správě sociálního zabezpečení.

Čižinský ve své knize uvádí, že mezi cizince, kteří se rozhodnou na území ČR podnikat a budou mít stejné pracovněprávní postavení jako český občan, spadají občané EU, EHP a jejich rodinní příslušníci, cizinci s trvalým pobytem na území ČR, dále pak osoby, kterým byl udělen azyl či doplňková ochrana a jejich rodinní příslušníci a cizinci, kteří mají přiznáno postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta i jejich rodinní příslušníci s povoleným dlouhodobým pobytem na území ČR. (Čižinský, 2012, s. 223) Pokud zmiňovaný cizinec na základě zákona č. 455/1999 Sb., o živnostenské podnikání splňuje podmínky pro udělení živnostenského oprávnění, podá ohlášení živnosti či žádost o koncesi na živnostenském úřadě ČR. K tomu je povinen doložit výpis z evidence rejstříku či doklad, který tento výpis nahrazuje a to dle § 46 odst. 1, zmiňovaného zákona. (Zákon č. 455/1999 Sb., o živnostenské podnikání) Dnem ohlášení živnostenského oprávnění, vzniká těmto občanům možnost legálního provozování podnikatelské činnosti.

Pro občany třetích zemí, rozhodnutí podnikat na území ČR, přináší hlavně povinnost plnit účel pobytu, na který pobývají na našem území. Cizinci mohou provozovat podnikatelskou činnost, i když jejich oprávnění k pobytu je za jiným účelem např. zaměstnání či sloučení rodiny. Čižinský zmiňuje, že občané třetích zemí oproti českým osobám musejí splnit povinnost mít povolený pobyt a povinnost prokázat beztrestnost, předložením dokladu ze země původu nebo ze státu posledního pobytu. (Čižinský, 2012, s. 223,224). „*Těmto cizincům nevzniká živnostenské oprávnění dnem ohlášení, nýbrž teprve prokázáním povolení k pobytu. Navíc, živnostenské oprávnění jim nevzniká na dobu neurčitou, jako ostatním osobám, nýbrž pouze na dobu určitou, a to na dobu povoleného pobytu.*“ (Čižinský, 2012, s. 224).

Následující graf č. 1 zachycuje vývoj počtu cizinců splatným živnostenským oprávněním a cizinců evidovaných na úřadech práce v letech 1997 – 2013 na základě zjištění Českého statistického úřadu. Statistické údaje týkající se počtu osob evidovaných na úřadech práce nejsou dostupné z let 2012 a 2013 a to z důvodu přechodu na nový informační systém Ministerstva práce a sociálních věcí. (ČSÚ, 2014, s. 97)

Graf č. 1 – Zaměstnanost cizinců podle postavení v zaměstnání 1997 - 2013

Zdroj: Český statistický úřad, vlastní zpracování

Počet živnostenských oprávnění a cizinců evidovaných na úřadech práce se v průběhu let 1997 až 2011 výrazně měnil. V prvních 8 letech, tedy do roku 2004, bylo zastoupení cizinců s živnostenským oprávněním a cizinců evidovaných na úřadech práce přibližně stejné. Trbola, Rákoczyová ve své knize uvádějí, že v letech 2005 až 2008 dochází v České republice k hospodářskému rozvoji, který má vliv i na zahraniční zaměstnanost. Úřady v roce 2008 vydaly nejvyšší počet povolení k zaměstnání cizinců za posledních 10 let. (Trbola, Rákoczyová, 2011) „Český stát (zejména rezort průmyslu a obchodu) tuto zvýšenou poptávku po zahraničních zaměstnancích nejenže akceptoval, ale vzhledem k tehdejšímu hospodářskému vývoji z tohoto přílivu přistěhovalců do značné míry i profitoval.“ (Trbola, Rákoczyová, 2011, s. 28). V roce 2009 s příchodem hospodářské krize dochází ke značnému poklesu zaměstnaných cizinců a to až o 20%. Vzhledem k snížení nabídky volných pracovních míst na trhu práce, došlo k nárůstu cizinců pracujících na základě živnostenského oprávnění. Následující roky 2010 a 2011 jsou toho důkazem, kdy dochází k stálému poklesu

cizinců evidovaných na úřadech práce, ale stoupá počet cizinců splatným živnostenským oprávněním.

5 Praktická část - výzkumné šetření

Obsah této kapitoly tvoří výzkumný problém, stanovení hypotéz, metoda výzkumného šetření, výzkumný nástroj, výzkumný soubor, analýza získaných dat, její interpretace a v závěru shrnující kapitola.

5.1 Výzkumný problém

V této bakalářské práci v části teoretické byla zmapována problematika migrace cizinců a to ve vztahu k možnostem vstupu, pobytu na území České republiky i na českém pracovním trhu. Zcela zásadní pro určení podmínek pro vstup i pobyt na území i na pracovní trh České republiky je pro cizince jeho státní příslušnost. Jiné a složitější podmínky musejí splnit občané tzv. třetích zemí a snadnější podmínky jsou stanovené pro občany EU a jejich rodinné příslušníky.

Praktická část bakalářské práce je zaměřena na respondenty – cizince, kteří pobývají na území ČR. Cílem této části bakalářské práce je zmapovat nejčastější důvody pobytu cizinců na území České republiky, zjistit zda občané třetích zemí v případě stejného vzdělání obsazují méně kvalifikované pozice než občané Evropské unie a v čem cizinci spatřují největší překážku při vstupu na český pracovní trh.

Bakalářská práce řeší následující výzkumný problém, který zní: „Jaká je uplatnitelnost cizinců na trhu práce v České republice?“

5.2 Stanovení hypotéz

„Hypotéza je podmíněné vysvětlení faktu/skupiny faktů nebo jevů. Hypotézou jsou všechny počáteční předpoklady (axiomy) teorie = základní hypotéza.“ (Bělík, 2009 s. 29)
Pracuji jako referent bezpečnosti státu na Odboru azylové migrační politiky Ministerstva vnitra v Hradci Králové a jsem v každodenním kontaktu s cizinci. Při stanovení hypotéz jsem vycházela z vlastních pracovních zkušeností. V této práci byly pro účely výzkumného šetření stanoveny následující tři hypotézy.

Hypotéza č. 1 Ekonomické důvody jsou nejčastější příčinou pobytu respondentů na území České republiky.

Ekonomické důvody nejsou jediným důvodem pobytu cizinců v České republice, ale jsou velmi silným aspektem, proč lidé přecházejí hranice a usídlují se v naší zemi. Rozdíly mezi vyspělými a nevyspělými zeměmi jsou v ekonomických možnostech velmi markantní. Mnozí cizinci, kteří se odhodlají opustit svoji vlast, odchodem do jiné více rozvinuté země, tento krok učiní z důvodu zajištění lepší životní úrovně, pro sebe, i pro své blízké. Úkolem výzkumného šetření je zjistit, jestli jsou zmiňované ekonomické důvody preferovanou příčinou pobytu cizinců na území České republiky. K této hypotéze se vztahují otázky číslo 5 a 6.

Hypotéza č. 2 Většina respondentů z třetích zemí obsazují méně kvalifikované pozice než občané Evropské unie v případě stejného vzdělání.

Jak již bylo popsáno v kapitole 2.3, občané EU mají mnohem lepší a příznivější podmínky pro vstup a pobyt na našem území než cizinci třetích zemí. Domnívám se, že nejen příznivější podmínky pro vstup a pobyt, ale i menší jazyková bariéra přináší občanům EU snadnější přístup na pracovní trh v České republice a tím i možnost získání kvalifikovanějších pracovních míst než občanům třetích zemí. Za méně kvalifikované pozice jsem pro tento výzkum stanovila profese pomocný pracovník a dělník. Za kvalifikované pozice pro tento výzkum považuji profese řemeslník, administrativní pracovník a vedoucí pracovník, tyto profese jsou uvedeny v dotazníku v otázce č. 9. Pro ověření této hypotézy byly v dotazníku stanoveny otázky číslo 3,7,8 a 9.

Hypotéza č. 3 Pro většinu respondentů při vstupu na pracovní trh v České republice je hlavní překážkou jazyková bariéra.

„Začlenění na trh práce je jednou z klíčových podmínek pro strukturální integraci migrantů.“ (Rákoczyová, Trbola, 2009, s. 125) Cizinci při vstupu na český pracovní trh musejí překonávat nemalé překážky, které do značné míry mohou ovlivňovat jejich pobyt i pracovní kariéru v ČR. I pro mnohé z nás se jazyková neznalost při pobytu v zahraničí stává určitou bariérou. Také pro cizince, kteří se rozhodnou vstoupit na pracovní trh v České republice, hraje výše znalosti českého jazyka důležitou roli, která ovlivňuje jejich pobyt v České republice. Úkolem

výzkumného šetření je zjistit, jestli je jazyková bariéra pro cizince hlavní překážkou při vstupu na český pracovní trh. K této hypotéze se vztahují otázky, které jsou uvedené v dotazníku pod čísly 10, 11, a 12.

5.3 Metoda výzkumného šetření a výzkumný nástroj

„Výzkumná metoda je všeobecný název pro proceduru, se kterou se pracuje při výzkumu. Výzkumná metoda má jisté vlastnosti, které je potřeba při jejím používání dodržet - validitu a reliabilitu.“ (Gavora, 2000, s. 70) Pro tento výzkum jsem zvolila kvantitativní výzkum provedený technikou dotazníkové šetření. *„Kvantitativní výzkum může nalézt řešení jen pro takové problémy, které je možno popsat v termínech vztahů mezi pozorovatelnými proměnnými.“* (Disman, 2008, s. 7).

„Validita je nejdůležitější vlastností výzkumného nástroje.“ (Gavora, 2000, s. 71) Dotazník byl anonymní a obsahoval dvanáct uzavřených otázek, kdy respondent může vybírat z nabízených možností. Hlavním důvodem uzavřených otázek bylo jejich snadnější pochopení a přehlednost a obava z odrazení respondentů od vyplňování dotazníku, z důvodu složitosti. Dotazníkové šetření se uskutečnilo ve městě Hradec Králové v měsíci březnu v roce 2015. Dotazník byl předáván respondentům pomocí pracovníků Integračního centra pro cizince v Hradci Králové, kteří jsou v každodenním styku s cizími státními příslušníky a kteří byli respondentům nápomocni i při jeho vyplňování. Do zpracování výsledků se podařilo získat z celkových 70 dotazníků 56, což činí 80 % návratnost. Před vyhodnocením dotazníku byly všechny vyplněné dotazníky po formální stránce zkontrolovány. U čtyř z nich nebyly srozumitelně označeny odpovědi. U některých otázek bylo zaškrtnuto více odpovědí, proto byly před vyhodnocením vyřazeny. Celkový počet dotazníků zařazených do vyhodnocení byl tedy 52 dotazníků.

5.4 Charakteristika výzkumného souboru

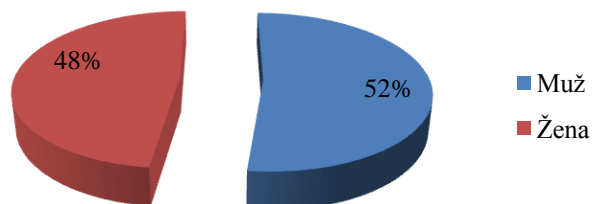
„Základní soubor je množina všech prvků, patřící do okruhu osob nebo jevů, které mají být zkoumány v daném výzkumu.“ (Pelikán, 2007, s. 47). Vytvořený dotazník byl určen pouze pro osoby, které mají cizí státní příslušnost a to jak pro občany EU, tak pro občany tzv. třetích zemí. Výstižnější charakteristiku sledovaného souboru dokládají ještě další zpracované údaje, které dokreslují celkový obraz o respondentech, a to: pohlaví respondentů (viz tabulka č. 1 graf č. 2), věk respondentů (tabulka č. 2 a graf č. 3), druh pobytu respondentů na území

ČR (viz tabulka č. 3 a graf č. 4) a také vyhodnocení závěrečné otázky, zda jsou respondenti s pobytem v ČR spokojeni či nikoliv (viz tabulka č. 4 a graf č. 5).

Otázka č. 1: *Pohlaví?*

Tabulka č. 1 a graf č. 2 – Pohlaví respondentů

POHLAVÍ	POČET
muž	27
žena	25
CELKEM	52

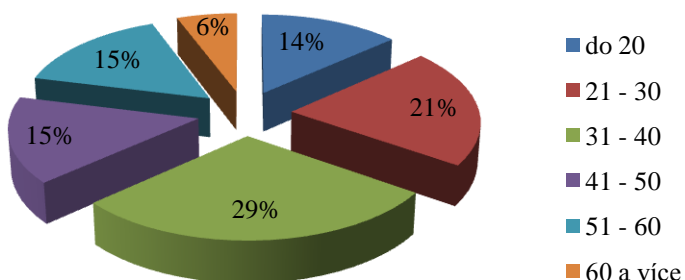
Vlastní zpracování

Z hlediska pohlaví se výzkumného šetření zúčastnilo obdobné procento mužů a žen. Počet oslovených mužů činí 52 % a oslovených žen 48 % z celkového počtu 52 respondentů.

Otázka č. 2: *Kolik je Vám let?*

Tabulka č. 2 a graf č. 3 – Věk respondentů

VĚK	POČET
do 20	7
21 - 30	11
31 - 40	15
41 - 50	8
51 - 60	8
60 a více	3
CELKEM	52

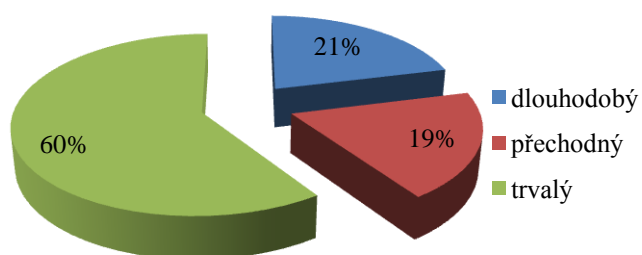
Vlastní zpracování

V dotazníku jsem věk rozdělila do šesti skupin. Největší oslovenou skupinu tvoří respondenti ve věku 31-40 let (29 %). Druhou nejsilnější skupinou jsou respondenti ve věku 21-30 let (21 %). Respondenti ve věku 41-50 a 51 – 60 let byli v tomto výzkumu zastoupeni stejnou měrou (15 %). Respondentů ve věku do 20 let bylo osloveno 14 %. Nejmenší skupinu (6 %) tvořili dotazovaní respondenti ve věku 60 let a více.

Otázka č. 4: *Jaký je Váš druh pobytu na území České republiky?*

Tabulka č. 3 a graf č. 4 – Druh pobytu na území České republiky

DRUH POBYTU	POČET
dlouhodobý	11
přechodný	10
trvalý	31
CELKEM	52

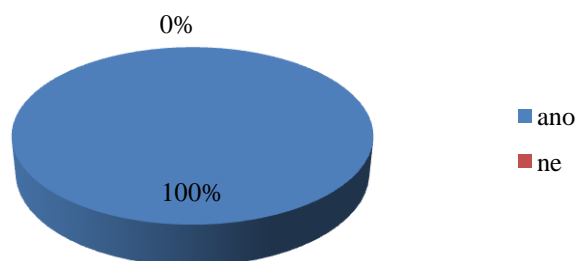
Vlastní zpracování

U dotazovaných respondentů bylo zjištěno, že více jak polovina z nich (60 %) má trvalý pobyt. Pobyt dlouhodobý poté označilo jako svůj druh pobytu 21 % oslovených respondentů a obdobný počet 19 % uvedlo, že zde pobývá na základě přechodného pobytu.

Otázka č. 13: *Jste spokojen/a s pobytem v ČR?*

Tabulka č. 4 a graf č. 5 – Spokojenost s pobytem v ČR

ODPOVĚĎ	POČET
ano	52
ne	0
CELKEM	52

Vlastní zpracování

Otázka týkající se spokojenosti s pobytem v ČR byla v dotazníku uvedena jako poslední. Její interpretaci jsem zařadila k dokreslení celkového obrazu o respondentech. Velkým

překvapením pro mě bylo zjištění, že všichni dotazovaní respondenti uvedli, že jsou s pobytem na území České republiky spokojeni.

5.5 Analýza a interpretace výsledků výzkumu

Do vyhodnocení výzkumu, byly zařazeny všechny dotazníky, jejichž vstupní data formálně splňovala kritéria pro vyplnění, jak již bylo popsáno v kapitole 5.3. V této části bakalářské práce prezentuji data získaná kvantitativním výzkumem a vyhodnocuji dílčí výzkumné závěry. Nutno upozornit, že výzkum byl proveden na relativně malém souboru respondentů a nesplňuje tak podmínky kladené na validitu zkoumání. Pro účely tohoto šetření tak poskytuje pouze orientační údaje. Výsledky výzkumu jsem znázornila vždy pomocí tabulky a grafu. K jednotlivým otázkám, které se vztahují ke konkrétní hypotéze je utvořen popis výsledků výzkumu a následné vyhodnocení platnosti hypotézy.

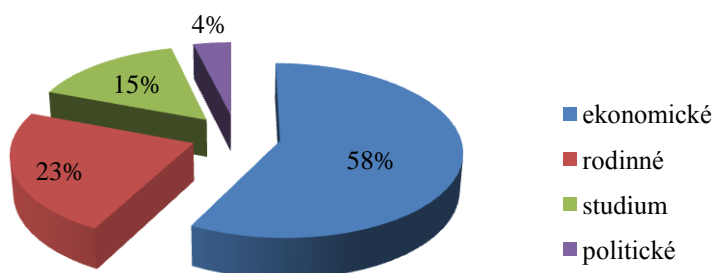
Hypotéza č. 1 Ekonomické důvody jsou nejčastější příčinou pobytu respondentů na území České republiky.

K této hypotéze se vztahují otázky číslo 5 a 6.

Otázka č. 5: Jaké důvody Vás vedly k příchodu do ČR?

Tabulka č. 5 a graf č. 6 – Důvody příchodu do ČR

DŮVODY	POČET
ekonomické	30
rodinné	12
studium	8
politické	2
CELKEM	52

Vlastní zpracování

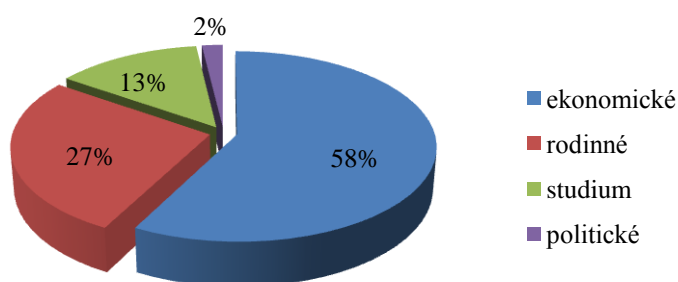
První získané údaje se týkají důvodu příchodu respondentů do ČR. V grafu č. 6 je znázorněno, že více jak polovina oslovených respondentů (58 %), přišlo do České republiky

z důvodů ekonomických. Ze stejného zdroje dále vyplývá, že 23 % dotázaných respondentů přišlo do České republiky z rodinných důvodů, 15 % za účelem studia a 4 % z důvodů politických.

Otázka č. 6: Jaké jsou Vaše důvody pro pobyt v ČR v současnosti?

Tabulka č. 6 a graf č. 7 – Důvody pro pobyt v současnosti

DŮVODY	POČET
ekonomické	30
rodinné	14
studium	7
politické	1
CELKEM	52

Vlastní zpracování

Z grafu č. 7 je jasné, že 58 % dotazovaných respondentů pobývá v ČR i dnes z ekonomických důvodů. Dále pak 27 % respondentů odpovědělo, že zde pobývá z rodinných důvodů, 13 % je v ČR za účelem studia a 2 % oslovených respondentů uvedli, že zůstávají v naší zemi z důvodů politických.

Vyhodnocení hypotézy č. 1

Ekonomické důvody jsou nejčastější příčinou pobytu respondentů na území České republiky

Pro tuto hypotézu je možné využít následující údaje: na otázku č. 5 (tabulka č. 5 a graf č. 6), jaké důvody byly ty, které respondenty přivedli do ČR a na otázku č. 6 (tabulka č. 6 a graf č. 7), jaké důvody pro pobyt na území České republiky mají v současnosti, se ve stejném počtu z 52 dotazovaných respondentů 30 (58 %) vyjádřilo, že se jedná vždy o důvody ekonomické. Na základě zjištěných údajů tedy vyplývá, že nejen nejčastější příčinou příchodu, ale i příčinou k pobytu v ČR jsou pro cizince ekonomické důvody. **Hypotéza č. 1 se potvrdila.**

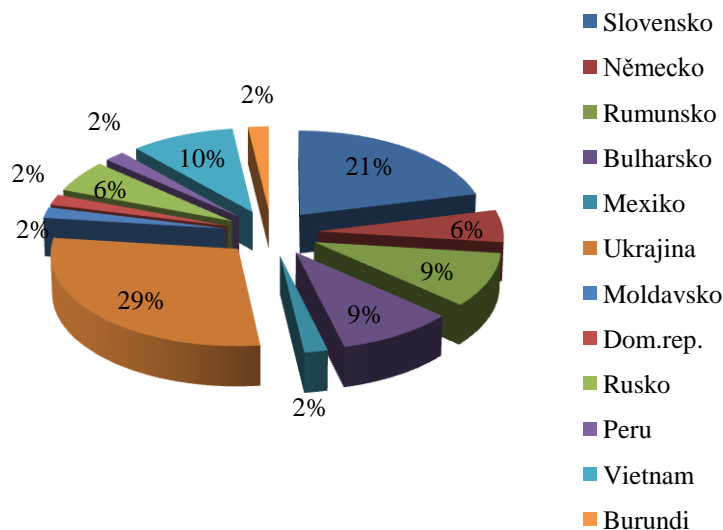
Hypotéza č. 2 **Většina respondentů z třetích zemí obsazují méně kvalifikované pozice než občané Evropské unie v případě stejného vzdělání.**

K této hypotéze se vztahují otázky číslo 3, 7, 8 a 9.

Otázka č. 3: Jaká je Vaše národnost?

Tabulka č. 7 a graf č. 8 – Národnost respondentů

NÁRODNOST	POČET
Slovensko	11
Německo	3
Rumunsko	5
Bulharsko	5
Mexiko	1
Ukrajina	15
Moldavsko	1
Dominikánská republika	1
Rusko	3
Peru	1
Vietnam	5
Burundi	1
CELKEM	52

Vlastní zpracování

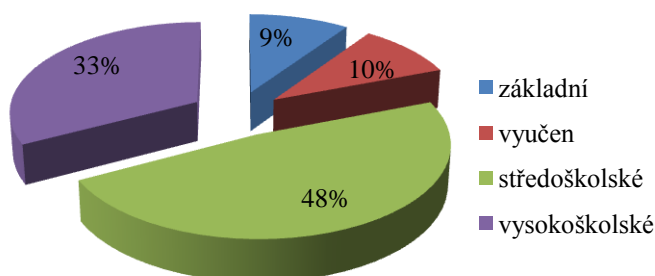
Ve výzkumném šetření z hlediska země původu se podařilo získat 52 správně vyplněných dotazníků od respondentů z 12 různých zemí. Z grafu č. 8 vyplývá, že nejpočetnější skupinou oslovených respondentů byli občané ukrajinské národnosti (29 %). Druhou největší skupinou z pohledu země původu tvořili respondenti slovenské národnosti (21 %). Občané Vietnamské socialistické republiky, v tomto výzkumném šetření byli zastoupeni v 10 % z celkového počtu

dotazovaných respondentů. O 1 % méně jsou zde v zastoupení respondenti z Rumunska a Bulharska. Oslovení respondenti z Německa a Ruska se výzkumného šetření zúčastnili v 6 %. Poslední skupinou jsou občané Mexika, Moldavska, Dominikánské republiky, Burundi a Peru, kteří byli ve výzkumném šetření zastoupeni vždy pouze 1 osobou (2 %). V závěru tohoto grafu chci ještě upřesnit, že bylo celkem osloveno 55 % respondentů pocházejících z třetích zemí a 45 % oslovených respondentů pocházelo z některé ze zemí EU.

Otázka č. 7: Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Tabulka č. 8 a graf č. 9 – Vzdělání respondentů

VZDĚLÁNÍ	POČET
základní	5
vyučen	5
středoškolské	25
vysokoškolské	17
CELKEM	52

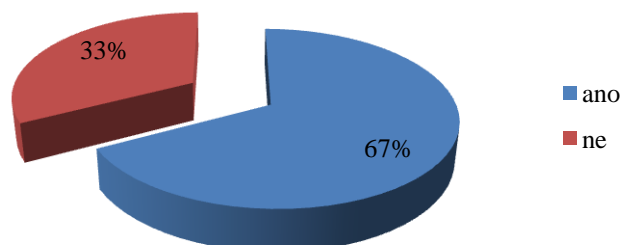
Vlastní zpracování

Souhrnné výsledky v grafu č. 9 ukazují, že z hlediska dosaženého vzdělávání se stali nejpočetnější skupinou pro tento výzkum respondenti se středoškolským vzděláním (48 %). Vysokoškolské vzdělání uvedlo 33 % oslovených respondentů. Vzdělání vyučen/a zaškrtilo 10 % dotazovaných respondentů a u základního vzdělání byli respondenti zastoupeni jen o 1 % méně než u vzdělání vyučen (9 %).

Otázka č. 8: *Vykonáváte na území ČR zaměstnání či podnikání?*

Tabulka č. 9 a graf č. 10 – Jste zaměstnaní či podnikáte na území ČR

ODPOVĚĎ	POČET
ano	35
ne	17
CELKEM	52

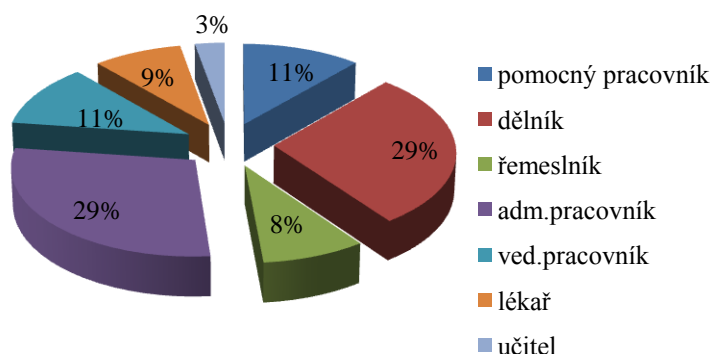
Vlastní zpracování

V grafu č. 10 je zpracovaná odpověď na otázku, zda cizinci na území České republiky vykonávají zaměstnání či podnikání. V 67 % respondenti na tuto otázku odpověděli, že jsou na našem území ekonomicky aktivní, (vykonávají zde zaměstnání či podnikání) na druhou stranu 33 % z nich zaškrtnulo odpověď ne. Překvapilo mne, že 33 % respondentů je ekonomicky neaktivních. Při bližším prozkoumání jsem došla k závěru, že se jedná o respondenty, kteří na území České republiky studují nebo o respondenty, kteří pobývají na území z důvodu rodinného (např. ženy na mateřské dovolené).

Otázka č. 9: Jaká je Vaše současná profese? (odpovězte, pokud jste zaškrtl u otázky č. 8 odpověď ano, jinak pokračujte otázkou č. 10)

Tabulka 10 a graf č. 11 – Současná profese

PROFESE	POČET
pomocný pracovník	4
dělník	10
řemeslník	3
administrativní pracovník	10
vedoucí pracovník	4
jiné: lékař	3
jiné: učitel	1
CELKEM	35

Vlastní zpracování

V grafu č. 11 je znázorněna odpověď na otázku č. 9, a to jakou profesi jednotliví respondenti vykonávají v současné době na našem území. V této otázce bylo možné vybrat z 5 možností či případně uvést název profese do položky jiné. Na otázku č. 9 odpovídali pouze respondenti, kteří v předchozí otázce zaškrtl, že jsou na území ČR ekonomicky aktivní, což celkem učinilo 35 % dotazovaných respondentů. Než začnu vyhodnocovat tuto otázku, chci zmínit, že za méně kvalifikované pozice jsem pro toto výzkumné šetření stanovila profese pomocný pracovník a dělník a za kvalifikované pozice považuji profese řemeslník, administrativní pracovník a vedoucí pracovník. Čtyři respondenti však název své profese uvedli do položky jiné. Jednalo se o tři lékaře a jednoho učitele. Tyto profese pro toto výzkumné šetření byli, samozřejmě zahrnuti též mezi kvalifikované pozice. Jak vyplývá z grafu č. 11, 29 % dotazovaných respondentů uvedlo, že jejich profese, kterou v současnosti vykonávají na území ČR je administrativní pracovník, stejný počet pak zaškrtl profesi dělník. Pozici vedoucí pracovník zvolilo ve výzkumném šetření 11 % dotazovaných respondentů a stejný počet byl v dotaznících zaškrtnut i u pozice pomocný pracovník. Profesi lékaře, která patří mezi kvalifikované pozice, uvedlo 9 % oslovených respondentů. V 8 % byla v tomto

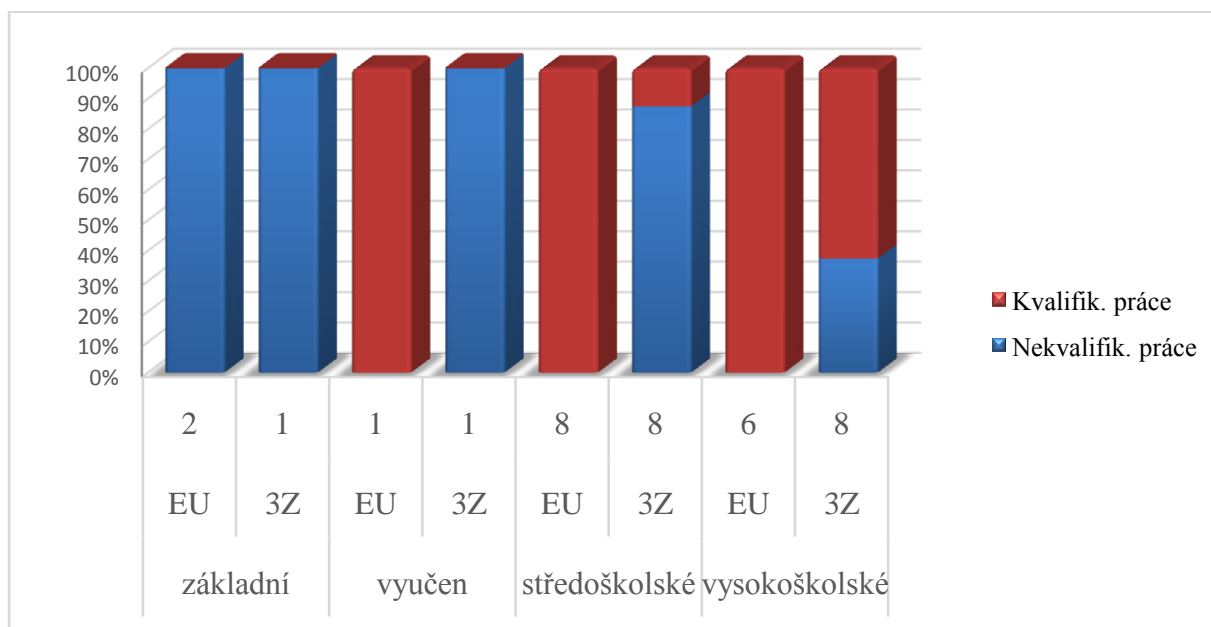
výzkumu, zvolena respondenty profese řemeslník a ve 3 % zde byla zastoupena profese učitele.

Vyhodnocení hypotézy č. 2

Většina respondentů z třetích zemí obsazují méně kvalifikované pozice než občané Evropské unie v případě stejného vzdělání.

Tabulka č. 11 a graf č. 12 – Celkové uplatnění na trhu práce dle vzdělání a země původu

VZDĚLÁNÍ	OBČANÉ EU		OBČANÉ 3. ZEMÍ	
	nekvalifikovaný pracovník	kvalifikovaný pracovník	nekvalifikovaný pracovník	kvalifikovaný pracovník
základní	2		1	
vyučen		1	1	
středoškolské		8	7	1
vysokoškolské		6	3	5
CELKEM	2	15	12	6

Vlastní zpracování

V tabulce č. 11 a grafu č. 12 jsou propojeny výsledky, z výzkumného šetření z tabulky č. 7 a grafu č. 8 – národnost respondentů, z něhož bylo použito rozdělení na občany, kteří jsou státními příslušníky zemí EU a občany třetích zemí. Dále z tabulky č. 8 a grafu č. 9 - vzdělání

respondentů, které bylo rozděleno do čtyř skupin, na základní, vyučen, středoškolské a vysokoškolské. Z tabulky č. 9 a grafu č. 10, z něhož vyplynulo, jestli dotazovaní respondenti na území ČR jsou ekonomicky aktivní či nikoliv a z tabulky č. 10 a grafu č. 11, kde dotazovaní respondenti uváděli pracovní pozici, kterou v současnosti na území ČR vykonávají, které jsem rozdělila na pozice kvalifikované a nekvalifikované. Celkový počet dotazovaných respondentů byl 35. Jedná se o respondenty, kteří uvedli, že jsou na území ČR ekonomicky aktivní (viz tabulka č. 9 a graf č. 10). Z toho 17 respondentů uvedlo, že jsou státními příslušníky zemí Evropské unie a 18 respondentů označilo, že pochází z třetích zemí.

Z tabulky č. 11 a grafu č. 12 vyplývá, že se základním vzděláním byli osloveni 2 respondenti z EU a 1 respondent z třetí země. Všichni uvedli, že vykonávají na našem území nekvalifikovanou práci. Dále jsou znázorněny výsledky u respondentů, kteří uvedli, že jsou vyučeni. Byl osloven 1 respondent z EU a jeden z třetí země. Respondent z EU zaškrtl, že zde s výučním listem vykonává kvalifikovanou práci, oproti tomu občan třetí země uvedl, že vykonává práci nekvalifikovanou. Dále jsou zde znázorněny výsledky, které se týkají středoškolského vzdělání, kde bylo osloveno vždy 8 respondentů. Celkem 100 % což je 8 respondentů, pocházelo ze zemí EU, odpověděli, že zde vykonávají práci kvalifikovanou. Oproti tomu u respondentů z třetích zemí, zaškrtl, výkon kvalifikované práce pouze 1 z nich a ostatních 7 uvedlo, že vykonává se středoškolským vzdělání pozice nekvalifikované. V případě vysokoškolského vzdělání jsou v tabulce č. 11 a grafu č. 12 výsledky znázorněny na konci. Z nich vyplývá, že bylo osloveno 6 respondentů z EU a 8 respondentů z třetích zemí. Všech 6 respondentů, kteří pocházejí ze země EU, uvedlo, že vykonává práci kvalifikovanou. U oslovených respondentů z třetích zemí tuto skutečnost uvedlo pouze 5 osob a zbylí 3 respondenti uvedli, že vykonávají pracovní pozice, které jsou považovány pro toto výzkumné šetření jako pozice nekvalifikované.

Pro hypotézu č. 2 je možné využít následující údaje: z odpovědí vyplývá, že dotazovaní respondenti, kteří mají základní vzdělání, vykonávají vždy nekvalifikovanou práci a to bez rozdílu národnosti. Pokud jsou však vyučeni nebo mají středoškolské vzdělání, kvalifikovanou pozici získali vždy respondenti pocházející ze zemí Evropské unie, na rozdíl od respondentů z třetích zemí, 90 % z nich pracuje na pozicích, které jsou nekvalifikované, jak vyplývá z tabulky č. 11 a grafu č. 12. U respondentů s vysokoškolským vzděláním bylo osloveno méně těch, kteří jsou ze zemí EU než respondentů z třetích zemí. Ale i tak kvalifikovanější pozice získali spíše respondenti pocházející ze zemí EU než respondenti

pocházející z třetích zemí. V celkovém souhrnu je z výzkumného šetření patrné, že respondenti, kteří pocházejí z třetích zemí, obsazují méně kvalifikované pozice než respondenti, kteří pocházejí ze zemí Evropské unie, a to v případě stejného vzdělání.
Hypotéza č. 2 se potvrdila.

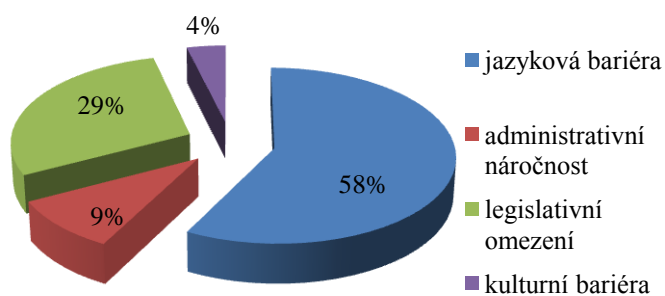
Hypotéza č. 3 Pro většinu respondentů při vstupu na pracovní trh v České republice je hlavní překážkou jazyková bariéra.

K této hypotéze se vztahují otázky číslo 10, 11 a 12.

Otázka č. 10: Co považujete za nejvýznamnější problém při pobytu v ČR?

Tabulka č. 12 a graf č. 13 – Nejvýznamnější problém

PROBLÉM V ČR	POČET
jazyková bariéra	30
administrativní náročnost	5
legislativní omezení	15
kulturní bariéra	2
CELKEM	52

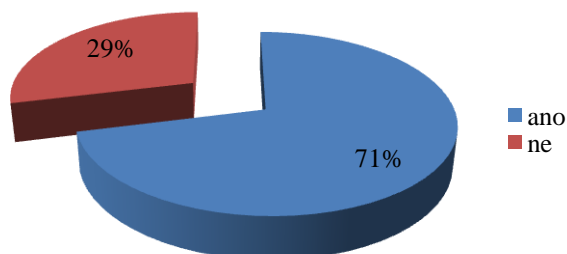
Vlastní zpracování

Jak je čitelné z grafu č. 13 za nejvýznamnější problém při pobytu v ČR považuje 58 % dotazovaných respondentů jazykovou bariéru. Dále pak 29 % uvedlo, že největším problémem pro život v ČR jsou pro ně legislativní omezení. Na třetím místě se umístila administrativní náročnost, kterou uvedlo jako nejvýznamnější problém 9 % a kulturní bariéru určili 4 % oslovených respondentů.

Otázka č. 11: Setkal/a jste se při pobytu v ČR s problémy uvedenými v otázce č. 10?

Tabulka č. 13 a graf č. 14 – Setkal/a jste se při pobytu s problémy uvedené v otázce č. 10

ODPOVĚĎ	POČET
ano	37
ne	15
CELKEM	52

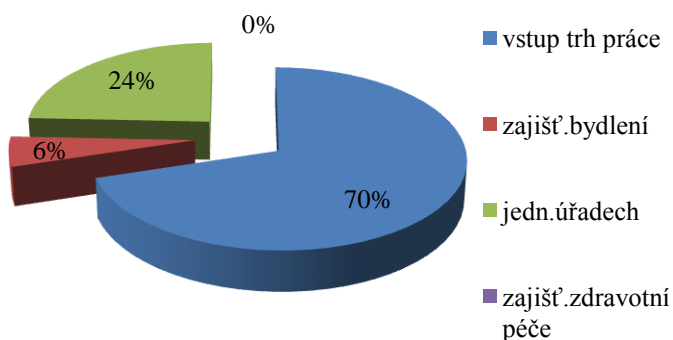
Vlastní zpracování

Otázka č. 11, která je vyhodnocena grafem č. 14, byla zařazena do dotazníku z důvodu, aby bylo zjištěno, zda se respondenti při pobytu v ČR setkali z výše uvedenými problémy či nikoliv. Celkem 71 % respondentů uvedlo, že se s některým z uvedených problémů při pobytu v ČR setkalo.

Otázka č. 12: Pokud jste na otázku č. 11 odpověděl/a ano, zaškrtněte, kde jste se s problémy setkal/a?

Tabulka č. 14 a graf č. 15 – Místo, kde jste se setkal/a s problémy

MÍSTO	POČET
vstup trh práce	26
zajišť.bydlení	2
jedn.úřadech	9
zajišť.zdravotní péče	0
CELKEM	37

Vlastní zpracování

V tabulce č. 14 a grafu č. 15 vycházím z celkového počtu oslovených respondentů, kteří v otázce č. 11 (tabulka č. 13 a graf č. 14) zaškrtnuli odpověď ano. Jednalo se o celkový počet 37 respondentů. Z grafu č. 15 je zřejmé, že s uvedenými problémy, které označili respondenti

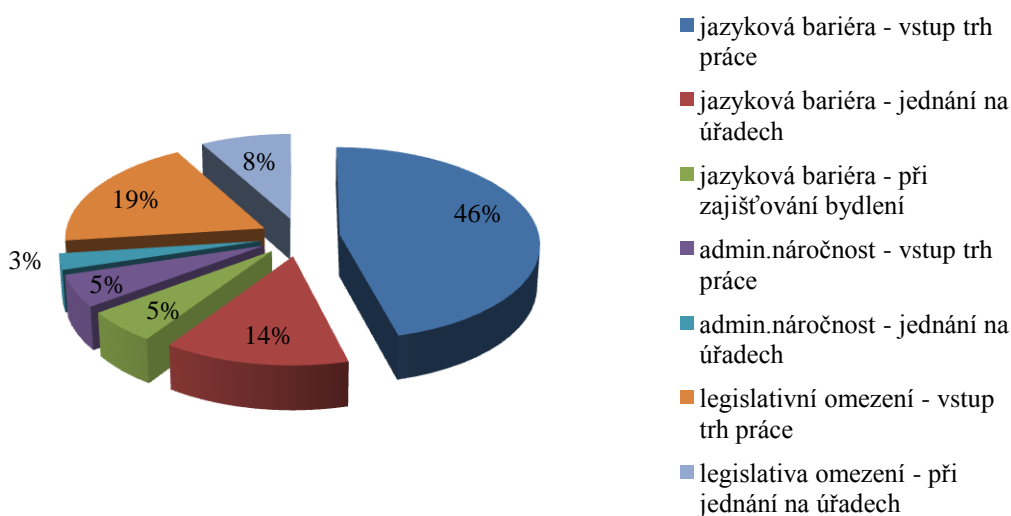
v otázce č. 10 (tabulka č. 12 a graf č. 13) jako nejvýznamnější se nejvíce (70 %) z nich setkala při vstupu na trh práce. Dále pak 27 % oslovených respondentů uvedlo, že se s problémy setkali nejčastěji při jednání na úřadech. Možnost setkání s problémem při zajišťování bydlení zvolilo pouze 9 % dotazovaných respondentů a možnost odpovědi při zajišťování zdravotní péče, nebyla v dotazníku ani jednou zaškrtnuta.

Vyhodnocení hypotézy č. 3

Pro většinu respondentů je při vstupu na pracovní trh v České republice hlavní překážkou jazyková bariéra.

Tabulka č. 15 a graf č. 16 – Hlavní problém a situace

MÍSTO	PROBLÉM			
	jazyková bariéra	administrativní náročnost	kulturní bariéra	legislativní omezení
při vstupu na trh práce	17	2		7
při zajišťování bydlení	2			
při jednání na úřadech	5	1		3
při zajišťování zdravotní péče	0			
CELKEM	24	3		10

Vlastní zpracování

Celkový počet respondentů uvedených v tabulce č. 15 a grafu č. 16 vychází z počtu 37 respondentů, kteří v otázce č. 11 (tabulka č. 13 a graf č. 14) zaškrtnuli odpověď ano. Vzájemným vyhodnocením otázky č. 10 (tabulka č. 12 a graf č. 13), otázky č. 11 (tabulka č. 13 a graf č. 14) a otázky číslo 12 (tabulka č. 14 a graf č. 15) bylo zjištěno, že za nejvýznamnější problém v ČR, považuje jazykovou bariéru 65 % dotazovaných respondentů, kteří se zároveň s tímto problémem při pobytu na našem území i setkali. Z toho 46 % z nich uvedlo, že se s jazykovou bariérou setkalo při vstupu na trh práce, 14 % při jednání na úřadech a 5 % při zajišťování bydlení. Dále je z grafu patrné, že celkem 27 % respondentů vidí jako největší překážku při pobytu v ČR legislativní omezení. Z toho 19 % se setkalo s legislativním omezením na trhu práce a 8 % při jednání na úřadech. 8 % oslovených respondentů považuje administrativní náročnost za nejvýznamnější problém při pobytu na našem území. Z toho 5 % z nich se setkalo s tímto problémem na trhu práce a 3 % při jednání na úřadech.

Pro hypotézu č. 3 je možné využít následující údaje: není od věci zmínit fakt, který vyplynul z výzkumného šetření, že 65 % z celkového počtu 37 oslovených respondentů, označilo jazykovou bariéru jako největší překážku při pobytu a zároveň se s tímto problémem na území ČR již setkalo. Z výzkumného šetření tedy vyplývá, že 46 % z celkového počtu 37 oslovených respondentů uvedlo, že se setkali s jazykovou bariérou při vstupu na trh práce.

Hypotéza č. 3 se potvrdila.

5.6 Shrnující kapitola

Závěrečná kapitola praktické části mé bakalářské práce shrnuje výsledky výzkumu a také zde uvádím některá doporučení pro snadnější integraci cizinců do společnosti. První hypotéza předpokládala, že ekonomické důvody jsou nejčastější příčinou pobytu respondentů na území České republiky. Na základě zjištěných údajů vyplývá, že pro 58 % respondentů jsou příčinou k pobytu v ČR ekonomické důvody. Z druhé hypotézy, která tvrdila, že většina cizinců třetích zemí obsazují méně kvalifikované pozice než občané Evropské unie v případě stejného vzdělání, je z celkového souhrnu výzkumného šetření patrné, že občané, kteří pocházejí z třetích zemí, opravdu obsazují méně kvalifikované pozice než cizinci, kteří pocházejí ze zemí EU. Třetí hypotéza předpokládala, že pro většinu respondentů při vstupu na pracovní trh v ČR je hlavní překážkou jazyková bariéra. V souvislosti s touto hypotézou

z výzkumného šetření vyplynulo, že pro většinu cizinců je největším problémem jazyková bariéra, s kterou se nejčastěji potýkají při vstupu na trh práce. Z celkových výsledků výzkumu je patrné, že všechny hypotézy stanovené pro tuto práci byly potvrzeny.

Na základě výsledků z výzkumného šetření lze stanovit následující doporučení. Jedním z klíčových předpokladů příznivé integrace cizinců do majoritní společnosti je jejich vzdělávání. Díky němu mohou rozšiřovat nejen své vědomosti, ale i jazykové dovednosti. Vzdělání jim může napomoci nalézt kvalifikovanější práci. Cizí státní příslušníci by se měli zajímat o možnost účasti na projektech a kurzech, které jsou pro ně pořádány státními institucemi a neziskovými organizacemi. Jejich nabídka je různorodá a jejich náplň se zaměřuje na získávání či zlepšování jazykových dovedností, dále na činnosti týkající se podpory pracovního uplatnění na českém trhu práce a v neposlední řadě i na pořádání společenských akcí, které napomáhají cizím státním příslušníkům začleňovat se do majoritní společnosti. Dále se domnívám, že by se díky státním i nestátním institucím měla zvýšit informovanost českých občanů o kulturních rozdílech mezi jednotlivými migračními skupinami, neboť na nich z velké části záleží uplatnění cizince v České republice.

Závěr:

Migrační a integrační politika je velmi obsáhlé a složité téma. V ČR je do této problematiky zapojeno mnoho státních i nevládních institucí. V této moderní době je každá země oprávněna určit si svá pravidla a podmínky. Česká republika má s některými zeměmi zavedenou vízovou povinnost. Avšak pro občany zemí Evropské unie, EHP a Švýcarska platí pravidla jiná. Mají téměř neomezené možnosti a je zcela na nich na jak dlouho a za jakým účelem zde zůstanou. V tomto směru je naše legislativa ovlivňována Evropskou unií. Cizinci, kteří nejsou státními příslušníky některého státu EU, EHP či Švýcarska, mají při vyřizování legálního pobytu v České republice oproti nim nastavené znevýhodňující podmínky.

Rok 2014 přinesl v tomto směru změny v oblasti regulace pracovní migrace. V platnost vstoupila novela zákona č. 326/1999, která zavedla, nový druh povolení k dlouhodobému pobytu za účelem zaměstnání tzv. zaměstnanecké karty, který nahradil některé druhy pracovních povolení (viz podkapitola 5.6.1). Jedná se o největší změnu v nastavení pracovní migrace od roku 2008. Novela se dotkla nejen zákon č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců na území ČR, ale i zákona o zaměstnanosti č. 435/2004 Sb. a dalších zákonů, které upravují postavení migrantů ze zemí mimo Evropské unie, kteří do České republiky přicházejí z pracovních důvodů. Určité povinnosti byly přeneseny z Ministerstva práce a sociálních věcí, konkrétně z úřadů práce, na Odbory azylové a migrační republiky, které spadají pod Ministerstvo vnitra ČR. Hlavním cílem této novely bylo administrativní zjednodušení stávajícího procesu v oblasti pobytové agendy a pracovních povolení pro občany třetích zemí, včetně implementace evropské směrnice o jednotném povolení. Samozřejmě tato změna přináší i mnohé komplikace. Za zásadní problém této novely považují, že cizinci třetích zemí nebudou moci v době, kdy požádají o prodloužení zaměstnanecké karty, jestliže jim původní pobyt skončí, legálně v ČR pracovat, ale budou zde moci pouze pobývat. Komplikace tak nastanou pro cizince, kteří nebudou mít možnost legálně živit sebe či své rodiny. Dále se zkomplikuje situace i pro zaměstnavatele, kteří začnou řešit otázku, jak obsadit na časově omezenou dobu pracovní místo, na kterém do té doby měli zaměstnance, který se osvědčil a do kterého investovali čas i prostředky.

V této práci bylo již zmíněno, že jako hlavní důvody k migraci stále přetrvávají ekonomické důvody. Pro zlepšení situace cizinců, kteří se rozhodli u nás krátkodobě či na

delší dobu usadit, je důležité, aby se v dané problematice lépe orientovali. Cizinci musí při začleňování do společnosti překonávat nelehké překážky, ať už z důvodu neznalosti legislativy nebo jazykové bariéry. Velmi důležitou roli v tomto procesu hraje majoritní společnost. Záleží, také na ni zda bude ochotna vytvářet příznivé podmínky pro začleňování cizinců do české společnosti nebo zda zůstane u restriktivních opatření a zažitých předsudků.

Hlavním cílem bakalářské práce bylo, poukázat na problematiku migrace cizinců ve vztahu k uplatnitelnosti na českém trhu práce. Dále také objasnit pojmy související s cizineckou problematikou a najít tak odpověď na otázku, jaká je uplatnitelnost cizinců na trhu práce v České republice.

Teoretická část práce charakterizuje státní instituce, které se nejvíce podílejí na navrhování a realizování migrační politiky státu. Zmiňuje neziskový sektor a jeho funkci, kterou v této problematice plní. Dále jsou v práci popsány z mého pohledu nejdůležitější, základní zákonné normy, které jsou nezbytné při legálním vstupu, pobytu cizinců na území ČR a na českém pracovním trhu. Stejně důležité je téma, kterému se věnuji v druhé kapitole, a to je vstup a pobyt cizinců na území ČR, kde blíže seznamuji s kategoriemi cizinců a druhy pobytů na našem území. Další kapitola se věnuje tématu migrace, popisuje důvody, rozdělení migrace a také zmiňuje jaké pozitivní a negativní důsledky ekonomické migrace jsou pro zemi hostitelskou či vysílající. Poslední kapitola teoretické části je zaměřena na téma cizinci na trhu práce. Popisuje rozdíly a možnosti při vstupu na pracovní trh v ČR. V závěru této kapitoly je uveden graf, který zachycuje vývoj počtu cizinců splatným živnostenským oprávněním a cizinců evidovaných na úřadech práce a to v letech 1997 až 2013.

Empirická část práce mapuje názor cizinců ohledně uplatnitelnosti na trhu práce v České republice. K naplnění cíle výzkumného šetření sloužilo vyvracení, respektive potvrzení hypotéz. Výzkumné šetření bylo zaměřeno na zmapování nejčastějších důvodů příchodů cizinců do České republiky, zda občané třetích zemí v případě stejného vzdělání obsazují méně kvalifikované pozice než občané pocházející ze zemí Evropské unie a také v čem cizinci spatřují největší překážku při vstupu na český pracovní trh. V empirické části jsou formou tabulek a grafů přehledně zpracovány výsledky šetření, které jsou vždy i interpretovány. V závěru pod otázkami, které se vztahují vždy k dané hypotéze, jsou zpracovány výsledky výzkumu, které všechny stanovené hypotézy potvrdily.

V závěru zbývá konstatovat, že i když cíle této bakalářské práce byly naplněny, je zřejmé, že předložené výsledky jsou jen velmi malou částí uvedené problematiky a v žádném případě jí nevystihují v celé její šíři. Přesto tato práce přináší množství zajímavých informací, které jsou shromážděny do jednoho kompaktního celku a mohou tak přispět k rozšíření obrazu o situaci v oblasti migrace cizinců se zaměřením na problematiku zaměstnanosti v ČR.

Seznam použité literatury:

BARŠOVÁ, A., BARŠA, P. *Přistěhovalectví a liberální stát: imigrační a integrační politiky v USA, západní Evropě a Česku*. 1.vydání. Brno, 2005, 308 s. ISBN 80-210-3875-6.

BĚLÍK, V. *Tvorba odborné práce*. 1.vydání. Hradec Králové: Gaudeamus, 2009, 65 s. ISBN 978-80-7041-503-0

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Cizinci v České republice*. Praha, 2014, 224 s. ISBN 978-80-250-2582-6

ČIŽINSKÝ, P. a kol. *Cizinecké právo*. Praha: Linde, 2012, 373 s. ISBN 978-80-7201-887-1.

DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost*, 3. vydání. Praha: Karolinum, 2019, 372 s. ISBN- 978-80-246-0139-7.

DRBOHLAV, D. a kol. *Migrace a (i)migranti v Česku: Kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme?*. 1. vydání. Praha: Slon, 2010, 207 s. ISBN 978-80-7419-039-1.

GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000, 207 s. ISBN 80-85931-79-6.

JANDOUREK, J. *Slovník sociologický pojmů 610 hesel*. 1.vydání. Praha: Grada Publishing, 2012, 258 s. ISBN 978-80-247-3679-2.

JOKLOVÁ, K., RYŠAVÁ, J. a kol. *Zaměstnávání cizinců a vysílání pracovníků do zahraničí*. 1.vydání. Praha: ASPI a. s., 2009, 309 s. ISBN 978-80-7357-437-6

KUNEŠOVÁ, H., CIHELKOVÁ, E. a kol. *Světová ekonomika: nové jevy a perspektivy*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006, 319 s. ISBN 80-717-9455-4.

PELIKÁN, J. *Základy empirického výzkumu pedagogických jevů*. Praha : Karolinum, 2007, s. 255. ISBN 978-80-7184-569-0.

RYTÍŘOVÁ, L., TEPPEROVÁ, J. *Mezinárodní zaměstnávání, vysílání a pronájem pracovníků*. 1.vydání. Olomouc: ANAG, 2012, 367 s. ISBN 978-80-7263-732-4

TRBOLA, R., RÁKOCZYOVÁ, M. *Institucionální podmínky sociální integrace cizinců v ČR I., Integrační politika*. 1. vydání. Brno: Barrister&Principal, 2011, 181 s. ISBN 978-80-87474-19-8.

TRBOLA, E., RÁKOCZYOVÁ, M. *Institucionální podmínky sociální integrace cizinců v ČR II., Role zaměstnání ve vybraných institucích v procesu integrace*. 1. vydání. Brno: Barrister&Principal, 2011, 186 s. ISBN 978-80-87474-20-4.

TRBOLA, R., RÁKOCZYOVÁ, M. *Sociální integrace přistěhovalců v České republice*, 1. vydání. Praha: SLON, 2009, 209 s. ISBN 978-80-7419-023-0.

ÚZ - *Ústava České republiky, Listina základních práv a svobod*. Ostrava: Sagit, 2012, s. 240. ISBN 978-80-7208-938-3.

ÚZ – *Správní řád, Soudní řád správní*. Ostrava: Sagit, 2013, s. 96. ISBN 978-80-7208-008-7.

Elektronické zdroje:

[1] MINISTERSTVO VNITRA ČR, O nás, *Odbor azylové a migrační politiky* [online], 2012 [cit. 25.2.2015]. Dostupný z: <http://www.mvcr.cz/clanek/odbor-azylove-a-migracni-politiky.aspx>

[2] POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY, Útvary policie ČR, *Policie České republiky - Služby cizinecké police*, [online], 2015 [cit. 25.2.2015]. Dostupný z: <http://www.policie.cz/clanek/o-nas-831034.aspx>

[3] MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ, O ministerstvu, *Přehled povinně zveřejňovaných informací*, [online], 2015 [cit. 25.2.2015]. Dostupný z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/o_ministerstvu/uredni_deska/prehled_povinne_zverejnovanych_inf ormaci.html

[4] MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ, Zahraniční vztahy a EU, *Integrace cizinců*, [online], 2014 [cit. 25.2.2015]. Dostupný z: <http://www.mpsv.cz/cs/1278>

[5] MINISTERSTVO VNITRA ČR, O nás, *Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2013*, [online], 2014 [cit. 25.2.2015]. Dostupný z: <http://www.mvcr.cz/clanek/migracni-a-azylova-politika-ceske-republiky-470144.aspx?q=Y2hudW09NA%3d%3d>

[6] CHARITA ČESKÉ REPUBLIKY, *Integrační centrum pro cizince Hradec Králové*, [online], 2015 [cit. 26.2.2015]. Dostupný z: <http://cizincihradec.cz/o-nas/>

[7] MINISTERSTVO VNITRA ČR, O nás, *Obecný přehled předmětu úpravy zákona o azylu*, [online], 2015 [cit. 1.3.2015], Dostupný z: <http://www.mvcr.cz/clanek/obecny-prehled-predmetu-upravy-zakona-o-azyly.aspx>

[8] PORADNA PRO OBČANSVÍ, OBČANY A LIDSKÁ PRÁVA, Publikace a právní analýzy, *Příručka Cizinecký zákon 2008*, [online], 2009 [cit. 1.3.2015], Dostupný z: <http://cizinci.poradna-prava.cz/pravni-analyzy.html>

[9] MINISTERSTVO VNITRA ČR, Služby pro veřejnost, *Příjezd do ČR, povinnosti a délka pobytu*, [online], 2015 [cit. 3.3.2015], Dostupný z: <http://www.mvcr.cz/clanek/prijezd-do-cr-povinnosti-a-delka-pobytu.aspx>

[10] MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ, Vstup a pobyt, *Obecné informace*, [online], 2014 [cit. 5.3.2015], Dostupný z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/informace_pro_cizince/kratkodobe_vizum/obecne_informace.html

[11] MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ, Vstup a pobyt, *Co je to vízum*, [online], 2014 [cit. 5.3.2015], Dostupný z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/informace_pro_cizince/obecne_vizove_informace/co_je_to_vizum.html

[12] MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ, Vstup a pobyt, *Co je to vízum*, [online], 2014 [cit. 5.3.2015], Dostupný z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/informace_pro_cizince/obecne_vizove_informace/co_je_to_vizum.html

[13] SDRUŽENÍ PRO INTEGRACI A MIGRACI, Praktické informace pro cizince, *Vízum nad 90 dnů*, [online], 2015, [cit. 15.3.2015], Dostupný z: <http://www.migrace.com/cs/poradna/informace-pro-cizince/cizinci-ze-zemi-mimo-eu/viza-nad-90-dnu>

[14] MINISTERSTVO VNITRA ČR, Služby pro veřejnost, *Trvalý pobyt*, [online], 2015 [cit. 10.3.2015], Dostupný z: <http://www.mvcr.cz/clanek/obcane-tretich-zemi-trvaly-pobyt.aspx?q=Y2hudW09NQ%3d%3d>

[15] MINISTERSTVO VNITRA ČR, Služby pro veřejnost, *Zaměstnanecká karta*, [online], 2015 [cit. 10. 3. 2015], Dostupný z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zamestnanecka-karta.aspx>

[16] MINISTERSTVO VNITRA ČR, Služby pro veřejnost, *Zaměstnanecká karta*, [online], 2015 [cit. 10. 3. 2015], Dostupný z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zamestnanecka-karta.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>

Zákonné normy:

Zákon číslo 325/1999 Sb., o azylu v platném znění

Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů

Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti

Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání

Seznam tabulek:

Tabulka č. 1 – Pohlaví	37
Tabulka č. 2 - Věk respondentů	37
Tabulka č. 3 – Druh pobytu na území České republiky.....	38
Tabulka č. 4 - Spokojenost s pobytem v České republice	38
Tabulka č. 5 - Důvody příchodu do České republiky	39
Tabulka č. 6 - Důvody pro pobyt v současnosti.....	40
Tabulka č. 7 - Národnost respondentů	41
Tabulka č. 8 - Vzdělání respondentů	42
Tabulka č. 9 - Jste zaměstnaní či podnikáte na území České republiky	43
Tabulka č. 10 - Současná profese	44
Tabulka č. 11 - Celkové uplatnění na trhu práce dle vzdělání a země původu.....	45
Tabulka č. 12 - Nejvýznamnější problém	47
Tabulka č. 13 - Setkal/a jste se při pobytu s problémy uvedené v otázce č. 10.....	48
Tabulka č. 14 - Místo, kde jste se setkal/a s problémy	48
Tabulka č. 15 - Hlavní problém a situace	49

Seznam grafů:

Graf č. 1 - Zaměstnanost cizinců podle postavení v zaměstnání 1997 – 2013.....	32
Graf č. 2 - Pohlaví	37
Graf č. 3 - Věk respondentů	37
Graf č. 4 - Druh pobytu na území České republiky.....	38
Graf č. 5 - Spokojenost s pobytem v České republice.....	38
Graf č. 6 - Důvody příchodu do České republiky	39
Graf č. 7 - Důvody pro pobyt v současnosti.....	40
Graf č. 8 - Národnost respondentů	41
Graf č. 9 - Vzdělání respondentů.....	42
Graf č. 10 - Jste zaměstnání či podnikáte na území České republiky	43
Graf č. 11 - Současná profese.....	44
Graf č. 12 - Celkové uplatnění na trhu práce dle vzdělání a země původu.....	45
Graf č. 13 - Nejvýznamnější problém	47
Graf č. 14 - Setkal/a jste se při pobytu s problémy uvedené v otázce č. 10	48
Graf č. 15 - Místo, kde jste se setkal/a s problémy	48
Graf č. 16 - Hlavní problém a situace	49

Seznam příloh:

Příloha A: Úplné znění dotazníku empirického výzkumu

Příloha A: Úplné znění dotazníku empirického výzkumu

Dobrý den,

tímto se na Vás obracím s prosbou o vyplnění následujícího dotazníku, který slouží jako podklad k mé bakalářské práci na téma „Migrace cizinců se zaměřením na problematiku zaměstnanosti v České republice“.

Dotazník obsahuje 12 otázek a je určen osobám s cizí státní příslušností. Je anonymní a bude sloužit pouze pro výzkumnou část mé bakalářské práce.

Prosím, zaškrtněte vždy jednu odpověď, pokud není u otázky stanoveno jinak.

DOTAZNÍK

1. Pohlaví:

- muž
- žena

2. Kolik je Vám let?

- do 20
- 21 – 30
- 31 – 40
- 41 – 50
- 51 – 60
- 60 a více

3. Jaká je Vaše národnost?

.....

4. Jaký je Váš druh pobytu na území České republiky?

- vízový pobyt

- dlouhodobý pobyt
- přechodný pobyt
- trvalý pobyt

5. Jaké důvody vás vedly k příchodu do ČR?

- ekonomické
- rodinné
- politické
- studijní
- náboženské
- humanitární
- jiné.....(vypsát)

6. Jaké jsou Vaše důvody pro pobyt v ČR v současnosti?

- ekonomické
- rodinné
- politické
- studijní
- náboženské
- humanitární
- jiné.....(vypsát)

7. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- základní
- vyučen/a
- středoškolské s maturitou
- vysokoškolské
- jiné.....(vypsát)

8. Vykonáváte na území ČR zaměstnání či podnikání?

- ano
- ne

9. Jaká je Vaše současná profese?

(odpovězte, pokud jste zaškrtl u otázky č. 8 odpověď ano, jinak pokračujte otázkou

č. 10)

- pomocný pracovník
- dělník
- řemeslník
- administrativní pracovník
- vedoucí pracovník
- jiná pozice..... (vypsat)

10. Co považujete za nejvýznamnější problém při pobytu v ČR?

- jazykovou bariéru
- administrativní náročnost
- kulturní bariéru
- legislativní omezení
- jiný.....(vypsat)

11. Setkal/a jste se při pobytu v ČR s problémy uvedenými v otázce č. 10?

- ano
- ne

12. Pokud jste na otázku č. 11 odpověděl/a ano, zaškrtněte, kde jste se s problémy setkal/a?

- při vstupu na trh práce
- při zajišťování bydlení
- při jednání na úřadech
- při zajišťování zdravotní péče
- jinde.....(vypsat)

13. Jste spokojen/a s pobytem v ČR?

- ano
- ne

Děkuji Vám za vyplnění dotazníku.